Tijdschrift@ipr.be

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT

Revue@dipr.be

REVUE DE DROIT INTERNATIONAL PRIVÉ

2012/4

11de jaargang – 11ième année

Redactie – Rédaction:
Frans Bouckaert (emerit. KU Leuven)
Johan Erauw (U Gent)
Marc Fallon (UC Louvain la Neuve)
Erna Guldix (VU Brussel)
Johan Meeusen (U Antwerpen)
Marta Pertegás Sender (U Antwerpen)
Paul Torremans (U Nottingham)
Hans van Houtte (KU Leuven)
Herman Verbist (U Gent)
Nadine Watté (UL Bruxelles)
Patrick Wautelet (U Liège)

Samenstelling van dit nr. – Composition de ce n°:
Cedric Vanleenhove (U Gent)

Uw bijdragen
Bijdragen voor het tijdschrift kunnen via e-mail worden toegezonden op het adres: tijdschrift@ipr.be. Het tijdschrift werkt met "peer review". Publicatie gebeurt alleen na controle door de redactieraad.

Vos contributions
Vos contributions pour la revue peuvent être envoyées à l'adresse suivante : revue@dipr.be. La revue fonctionne selon le système de "peer review". La publication est soumise à l'accord du comité de rédaction.

Citeerwijze
Tijdschrift@ipr.be 2012/4

Mode de citation
Revue@dipr.be 2012/4

INHOUD/CONTENU

RECHTSPRAAK/JURISPRUDENCE

Hof van Justitie, zaak C-116/11, Bank Handlowy w Warszawie SA, PPHU "ADAX"/Ryszard Adamiak/Christianapol sp. z o.o., arrest van 22 november 2012

Hof van Justitie, zaak C-456/11, Gothaer Allgemeine Versicherung AG, ERGO Versicherung AG, Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts, Nürnberger Allgemeine Versicherungs-AG, Krones AG/Samskip GmbH, arrest van 15 november 2012

Hof van Justitie, zaak C-133/11, Folien Fischer AG, Fofitec AG/Ritrama SpA, arrest van 25 oktober 2012

Hof van Beroep Brussel, arrest van 6 november 2012

RECHTSLEER/ DOCTRINE

Jinske Verhellen - Nieuwe nationaliteitswet wijzigt het Wetboek IPR

Herman Verbist – New CEPANI Rules of Arbitration in Force as from 1 January 2013

ACTUA 2012/4

Aankondigingen/Annonces

Regelgeving/Réglementation

INHOUDSOPGAVE/TABLE DES MATIÈRES

RECHTSPRAAK/JURISPRUDENCE 1

Hof van Justitie, zaak C-116/11, Bank Handlowy w Warszawie SA, PPHU "ADAX"/Ryszard Adamiak/Christianapol sp. z o.o., arrest van 22 november 2012 1

Insolventieprocedure – Toepasselijk recht – Insolventieverordening 1346/2000 – Artikel 4 lid 2 sub j – Begrip 'beëindiging van de procedure' – Artikel 27 – Secundaire insolventieprocedures 1

Procédure d'insolvabilité – Droit applicable – Règlement 1346/2000 du 29 mai 2000 relatif aux procédures d'insolvabilité – Article 4 paragraphe 2 sub j – Notion 'clôture de la procédure d'insolvabilité – Article 27 – Procédures secondaires d'insolvabilité 1

Hof van Justitie, zaak C-456/11, Gothaer Allgemeine Versicherung AG, ERGO Versicherung AG, Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts, Nürnberger Allgemeine Versicherungs-AG, Krones AG/Samskip GmbH, arrest van 15 november 2012 15

Erkenning en tenuitvoerlegging – Brussel I Verordening – Artikelen 32 en 33 – Begrip 'beslissing' – Gevolgen van rechterlijke beslissing voor internationale bevoegdheid – Bevoegdheidsbeding 15

Reconnaissance et exécution – Règlement Bruxelles I – Articles 32 et 33 – Notion 'décision' – Effets d'une décision de justice sur la compétence internationale – Clause attributive de jurisdiction 15

Hof van Justitie, zaak C-133/11, Folien Fischer AG, Fofitec AG/Ritrama SpA, arrest van 25 oktober 2012 27

Onrechtmatige daad inzake mededinging – Internationale bevoegdheid – Brussel I Verordening – Artikel 5 lid 3 – Vordering tot verkrijging van een negatieve verklaring voor recht die ertoe strekt het bestaan van aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad te ontkennen valt binnen de werkingssfeer van artikel 5 lid 3 .. 27

Responsabilité délictuelle en matière de concurrence – Compétence internationale – Règlement Bruxelles I – Article 5 paragraphe 3 – Action en constatation négative visant à faire établir l'absence de responsabilité relève du champ d'application de l'article 5 paragraphe 3 27

Hof van Beroep Brussel, arrest van 6 november 2012 37

Afstamming – Vaststelling vaderschap Filipijnse man – Toepasselijk recht – Artikel 62 § 1 lid 1 – Lex patriae vader – Toepassing Filipijns recht – Geen onderscheid kinderen geboren binnen en buiten huwelijk – Toestemming kind – Toepasselijk recht – gewone verblijfplaats kind – Artikel 62 § 1 lid 2 –Toepassing Belgisch recht 37

Filiation – Etablissement de paternité homme philippin – Droit applicable – Article 62 § 1 paragraphe 1 – Lex patriae père – Application du droit philippin – Pas de distinction entre enfants nés pendant où hors marriage - Consentement de l'enfant – Droit applicable – Résidence habituelle de l'enfant - Article 62 § 1 paragraphe 2 – Application du droit belge 37

RECHTSLEER/ DOCTRINE 48

Jinske Verhellen - Nieuwe nationaliteitswet wijzigt het Wetboek IPR 48

Herman Verbist – New CEPANI Rules of Arbitration in Force as from 1 January 2013 51

ACTUA 2012/4 61

Aankondigingen/Annonces 61

Regelgeving/Réglementation 63

RECHTSPRAAK/JURISPRUDENCE

Hof van Justitie, zaak C-116/11, Bank Handlowy w Warszawie SA, PPHU "ADAX"/Ryszard Adamiak/Christianapol sp. z o.o., arrest van 22 november 2012

Insolventieprocedure – Toepasselijk recht – Insolventieverordening 1346/2000 – Artikel 4 lid 2 sub j – Begrip 'beëindiging van de procedure' – Artikel 27 – Secundaire insolventieprocedures

Procédure d'insolvabilité – Droit applicable – Règlement 1346/2000 du 29 mai 2000 relatif aux procédures d'insolvabilité – Article 4 paragraphe 2 sub j – Notion 'clôture de la procédure d'insolvabilité – Article 27 – Procédures secondaires d'insolvabilité

* procestaal: Pools

In zaak C 116/11,

betreffende een verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens artikel 267 VWEU, ingediend door de Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto w Poznaniu (Polen) bij beslissing van 21 februari 2011, ingekomen bij het Hof op 7 maart 2011, in de procedure

Bank Handlowy w Warszawie SA,

PPHU "ADAX"/Ryszard Adamiak

tegen

Christianapol sp. z o.o.,

wijst

HET HOF (Eerste kamer),

samengesteld als volgt: A. Tizzano, kamerpresident, A. Borg Barthet, J. J. Kasel, M. Safjan en M. Berger (rapporteur), rechters,
advocaat-generaal: J. Kokott,
griffier: K. Sztranc-Sławiczek, administrateur,

gezien de stukken en na de terechtzitting op 22 maart 2012,

gelet op de opmerkingen van:

• Bank Handlowy w Warszawie SA, vertegenwoordigd door Z. Skórczyński, juridisch adviseur,

• Christianapol sp. z o.o., vertegenwoordigd door M. Barłowski, juridisch adviseur, bijgestaan door P. Saigne en M. Le Berre, adwokaci,

• de Poolse regering, vertegenwoordigd door M. Szpunar, M. Arciszewski en B. Czech als gemachtigden,

• de Spaanse regering, vertegenwoordigd door S. Centeno Huerta als gemachtigde,

• de Franse regering, vertegenwoordigd door G. de Bergues, B. Beaupère-Manokha en N. Rouam als gemachtigden,

• de Europese Commissie, vertegenwoordigd door M. Wilderspin en A. Stobiecka-Kuik als gemachtigden,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 24 mei 2012,

het navolgende
Arrest

1. Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van de artikelen 4, leden 1 en 2, sub j, en 27 van verordening (EG) nr. 1346/2000 van de Raad van 29 mei 2000 betreffende insolventieprocedures (PB L 160, blz. 1), zoals gewijzigd bij verordening (EG) nr. 788/2008 van de Raad van 24 juli 2008 (PB L 213, blz. 1; hierna: "verordening").

2. Dit verzoek is ingediend in het kader van een procedure tot opening in Polen, op verzoek van Bank Handlowy w Warszawie SA (hierna: "Bank Handlowy") en PPHU "ADAX"/Ryszard Adamiak (hierna: "Adamiak"), van een insolventieprocedure tegen Christianapol sp. z o.o. (hierna: "Christianapol"), een vennootschap naar Pools recht waartegen reeds eerder in Frankrijk een procédure de sauvegarde (Franse saneringsprocedure; hierna: "sauvegarde procedure") was geopend.

Toepasselijke bepalingen

Unierecht

3. De punten 2, 12, 19, 20 en 23 van de considerans van de verordening bepalen respectievelijk:

"(2) Voor de goede werking van de interne markt zijn efficiënte en doeltreffende grensoverschrijdende insolventieprocedures nodig. Ter verwezenlijking van dat doel dient deze verordening te worden vastgesteld. Dit doel valt onder de samenwerking in burgerlijke zaken in de zin van artikel 65 van het Verdrag.

[...]

(12) Deze verordening maakt het mogelijk de hoofdinsolventieprocedure te openen in de lidstaat waar het centrum van de voornaamste belangen van de schuldenaar is gelegen. Die procedure heeft een universele strekking en beoogt alle goederen van de schuldenaar te omvatten. Ter bescherming van de diversiteit van de belangen, maakt deze verordening het mogelijk dat parallel met de hoofdinsolventieprocedure secundaire procedures worden geopend. Een secundaire procedure kan worden geopend in de lidstaat waar de schuldenaar een vestiging heeft. De gevolgen van die secundaire procedure blijven beperkt tot de goederen van de schuldenaar die zich in de lidstaat in kwestie bevinden. Dwingende regels voor de coördinatie met de hoofdprocedure garanderen de noodzakelijke eenheid binnen de Gemeenschap.

[...]

(19) Een secundaire insolventieprocedure kan diverse doelen dienen, naast de bescherming van plaatselijke belangen. De boedel van de schuldenaar kan bijvoorbeeld te gecompliceerd zijn om als één geheel te worden beheerd, of de verschillen in de rechtsstelsels kunnen zo groot zijn dat er moeilijkheden zouden rijzen bij uitbreiding van de rechtsgevolgen van het recht van de lidstaat waar de procedure wordt geopend tot de andere lidstaten waar zich goederen bevinden. Om die reden mag de curator van de hoofdprocedure een secundaire procedure aanvragen wanneer dat voor een efficiënt beheer van de boedel nodig is.

(20) De hoofdinsolventieprocedure en secundaire procedures kunnen alleen tot een efficiënte afwikkeling van de boedel bijdragen wanneer de gelijktijdig aanhangige procedures gecoördineerd worden. [...] Het overwicht van de hoofdprocedure moet verzekerd zijn doordat de curator van de hoofdprocedure in gelijktijdig aanhangige secundaire procedures kan ingrijpen, bijvoorbeeld door een herstelplan of akkoord voor te stellen of om schorsing van de afwikkeling van de boedel in de secundaire procedure te verzoeken.

[...]

(23) Deze verordening moet voor haar werkingssfeer uniforme conflictregels vaststellen die, voor zover zij van toepassing zijn, in de plaats treden van de nationale voorschriften op het gebied van het internationale privaatrecht. Tenzij anders is bepaald, moet het recht van de lidstaat waar de procedure is geopend van toepassing zijn (lex concursus). Deze conflictregels moeten voor zowel de hoofdprocedure als de territoriale procedures gelden. De lex concursus is bepalend voor alle rechtsgevolgen van de insolventieprocedure, zowel procedureel als materieel, ten aanzien van de betrokken rechtssubjecten en rechtsbetrekkingen. Dit recht beheerst alle voorwaarden voor het openen, het verloop en het beëindigen van de insolventieprocedure."

4. De verordening is volgens artikel 1, lid 1, ervan van toepassing "op collectieve procedures die, op de insolventie van de schuldenaar berustend, ertoe leiden dat deze schuldenaar het beheer en de beschikking over zijn vermogen geheel of ten dele verliest en dat een curator wordt aangewezen".

5. Volgens artikel 2, sub a, bij de verordening moet onder "insolventieprocedure" worden verstaan "de collectieve procedures bedoeld in artikel 1, lid 1". Volgens dezelfde bepaling worden "[d]eze procedures [...] opgesomd in bijlage A".

6. De lijst van procedures in bijlage A van de verordening bevat voor Frankrijk de sauvegarde-procedure.

7. Artikel 3 van de verordening bepaalt:

"1. De rechters van de lidstaat waar het centrum van de voornaamste belangen van de schuldenaar gelegen is, zijn bevoegd de insolventieprocedure te openen. Bij vennootschappen en rechtspersonen wordt, zolang het tegendeel niet is bewezen, het centrum van de voornaamste belangen vermoed de plaats van de statutaire zetel te zijn.

2. Wanneer het centrum van de voornaamste belangen van de schuldenaar op het grondgebied van een lidstaat gelegen is, zijn de rechters van een andere lidstaat slechts tot opening van een insolventieprocedure ten aanzien van deze schuldenaar bevoegd indien hij op het grondgebied van laatstgenoemde lidstaat een vestiging bezit. De gevolgen van deze procedure gelden alleen ten aanzien van de goederen van de schuldenaar die zich op het grondgebied van die lidstaat bevinden.

3. Wanneer krachtens lid 1 een insolventieprocedure wordt geopend, is iedere insolventieprocedure die vervolgens krachtens lid 2 wordt geopend een secundaire procedure. Deze procedure moet een liquidatieprocedure zijn.

[...]"

8. Artikel 4 van de verordening bepaalt:

"1. Tenzij deze verordening iets anders bepaalt, worden de insolventieprocedure en de gevolgen daarvan beheerst door het recht van de lidstaat op het grondgebied waarvan de insolventieprocedure wordt geopend, hierna te noemen 'lidstaat waar de procedure wordt geopend'.

2. Het recht van de lidstaat waar de procedure wordt geopend, bepaalt onder welke voorwaarden deze procedure wordt geopend, verloopt en wordt beëindigd. Het bepaalt met name:

[...]

j) de voorwaarden voor en de gevolgen van de beëindiging van de insolventieprocedure, met name door een akkoord;

[...]"

9. In artikel 16 van de verordening is het beginsel van erkenning van de insolventieprocedure als volgt neergelegd:

"1. Elke beslissing tot opening van een insolventieprocedure, genomen door een krachtens artikel 3 bevoegde rechter van een lidstaat, wordt erkend in alle andere lidstaten zodra de beslissing rechtsgevolgen heeft in de lidstaat waar de procedure is geopend.

[...]"

10. Artikel 25 van de verordening verduidelijkt de werkingssfeer van dit beginsel als volgt:

"1. De inzake het verloop en de beëindiging van een insolventieprocedure gegeven beslissingen van een rechter wiens beslissing tot opening van de procedure krachtens artikel 16 is erkend, alsmede een door die rechter bevestigd akkoord, worden eveneens zonder verdere formaliteiten erkend. [...]"

11. Artikel 26 van de verordening voorziet in een uitzondering op dit beginsel en biedt een lidstaat de mogelijkheid om te weigeren een in een andere lidstaat geopende insolventieprocedure te erkennen indien uit die erkenning "gevolgen zouden voortvloeien die kennelijk in strijd zijn met de openbare orde van die lidstaat, in het bijzonder met de grondbeginselen daarvan of met de grondwettelijk beschermde rechten en individuele vrijheden".

12. Artikel 27 van de verordening bepaalt:

"Indien een procedure als bedoeld in artikel 3, lid 1, wordt geopend door een rechter van een lidstaat en in een andere lidstaat wordt erkend (hoofdprocedure) kan in die andere lidstaat, indien een rechter van die lidstaat krachtens artikel 3, lid 2, bevoegd zou zijn, een secundaire insolventieprocedure worden geopend, zonder dat de insolventie van de schuldenaar in die andere lidstaat behandeld hoeft te worden. Deze procedure moet een van de in bijlage B genoemde [liquidatieprocedures] zijn. De gevolgen van die procedure gelden alleen ten aanzien van de goederen van de schuldenaar die zich op het grondgebied van die andere lidstaat bevinden."

13. Het verloop van de secundaire procedure is geregeld in de artikelen 28 tot en met 38 van de verordening. Met het oog op coördinatie tussen de hoofdprocedure en de secundaire procedure voorziet artikel 31, lid 1, in een samenwerkings- en kennisgevingsplicht tussen de curator van de hoofdprocedure en die van de secundaire procedure.

14. Artikel 33, lid 1, van de verordening biedt de mogelijkheid om de secundaire procedure te schorsen en luidt:

"De rechter die de secundaire procedure heeft geopend, schorst de liquidatieverrichtingen geheel of ten dele op verzoek van de curator van de hoofdprocedure, onverminderd de mogelijkheid om in dat geval van de curator van de hoofdprocedure alle passende maatregelen te verlangen ter waarborging van de belangen van de schuldeisers van de secundaire procedure en van bepaalde groepen schuldeisers. Het verzoek van de curator van de hoofdprocedure kan alleen worden afgewezen indien het kennelijk niet in het belang is van de schuldeisers van de hoofdprocedure. De schorsing van de liquidatie kan worden bevolen voor een periode van ten hoogste drie maanden; zij kan worden verlengd of vernieuwd voor perioden van dezelfde duur."

15. Artikel 34, lid 1, van de verordening, betreffende de beëindiging van de secundaire procedure, luidt:

"Wanneer het recht dat van toepassing is op de secundaire procedure voorziet in de mogelijkheid deze procedure zonder liquidatie te beëindigen door middel van een herstelplan,

een akkoord of een vergelijkbare maatregel, kan een dergelijke maatregel door de curator van de hoofdprocedure zelf worden voorgesteld.

De beëindiging van de secundaire procedure door middel van een maatregel als bedoeld in de eerste alinea, wordt pas definitief met de instemming van de curator van de hoofdprocedure of, bij ontstentenis van diens instemming, wanneer de voorgestelde maatregel de financiële belangen van de schuldeisers van de hoofdprocedure niet aantast."

Nationaal recht

16. Naar Frans recht is de sauvegarde-procedure voor ondernemingen geregeld in de artikelen L. 620 1 en volgende van het wetboek van koophandel. Artikel L. 620 1, zoals gewijzigd bij wet nr. 2005 845 van 26 juli 2005 en van toepassing op het hoofdgeding, bepaalde:

"Er wordt een sauvegarde-procedure ingesteld op verzoek van een in artikel L. 620 2 bedoelde schuldenaar die aantoont dat hij onoverwinnelijke moeilijkheden ondervindt die ertoe kunnen leiden dat hij zijn betalingen staakt. Deze procedure is bedoeld om de reorganisatie van de onderneming te vergemakkelijken teneinde de voortzetting van de economische activiteit, het behoud van de werkgelegenheid en de aanzuivering van de schulden mogelijk te maken.

De sauvegarde-procedure geeft aanleiding tot een plan dat wordt goedgekeurd bij vonnis na afloop van een observatieperiode [...]."

Aan het geding ten grondslag liggende feiten en prejudiciële vragen

17. Christianapol, met statutaire zetel te Łowyń (Polen), is een 100 % dochteronderneming van een Duitse vennootschap, die zelf voor 90 % in handen is van een Franse vennootschap.

18. Bij vonnis van 1 oktober 2008 heeft de Handelsrechtbank te Meaux (Frankrijk) tegen Christianapol een insolventieprocedure geopend. Deze rechtbank heeft haar bevoegdheid gebaseerd op de vaststelling dat het centrum van de voornaamste belangen van de schuldenaar in Frankrijk is gelegen. De rechtbank heeft een sauvegarde-procedure geopend, op grond dat de schuldenaar zijn betalingen niet had gestaakt, maar hij ze zou staken wanneer een snelle financiële herstructurering zou uitblijven.

19. Op 21 april en 26 juni 2009 heeft Bank Handlowy, gevestigd te Warschau (Polen), als schuldeiser van Christianapol de verwijzende rechter verzocht om tegen deze vennootschap een secundaire insolventieprocedure te openen op grond van artikel 27 van de verordening. Subsidiair, voor het geval het vonnis van de Handelsrechtbank te Meaux van 1 oktober 2008 overeenkomstig artikel 26 van deze verordening in strijd met de openbare orde zou worden bevonden, heeft zij verzocht om opening van een liquidatieprocedure naar Pools recht.

20. Op 20 juli 2009 heeft de Handelsrechtbank te Meaux een herstelplan van Christianapol bekrachtigd, dat voorzag in een over 10 jaar gespreide betaling van de schulden en de overdracht verbood van de te Łowyń gevestigde onderneming en bepaalde goederen van de

schuldenaar. De Franse rechter heeft de eerder aangewezen gerechtelijke vereffenaars tot het einde van de procedure tot verificatie van de schuldvorderingen en van de indiening van het eindverslag over hun werkzaamheden gehandhaafd. Verder heeft hij in zijn vonnis een commissaris voor de uitvoering van het plan benoemd.

21. Op 2 augustus 2009 heeft een andere schuldeiser, Adamiak, gevestigd te Łęczyca (Polen), eveneens verzocht om de opening van een liquidatieprocedure naar Pools recht.

22. Christianapol heeft aanvankelijk verzocht om afwijzing van het verzoek om opening in Polen van een secundaire insolventieprocedure op grond dat deze procedure in strijd is met het doel en de aard van de sauvegarde-procedure. Na de bekrachtiging van het herstelplan door de Franse rechter heeft zij betoogd dat niet hoefde te worden beslist over de procedure betreffende de opening van een secundaire insolventieprocedure, aangezien de hoofdprocedure was beëindigd. Zij heeft verklaard dat zij haar verplichtingen overeenkomstig het door de Franse rechter bekrachtigde plan nakomt. Dit betekent dat naar Pools recht er jegens haar geen opeisbare geldvorderingen bestaan, zodat er geen grond is om haar insolvent te verklaren.

23. De verwijzende rechter heeft de Handelsrechtbank te Meaux verzocht aan te geven of de aldaar geopende insolventieprocedure, die de hoofdprocedure in de zin van de verordening was, nog steeds aanhangig was. Het antwoord van de Franse rechter heeft niet de noodzakelijke duidelijkheid verschaft. Daarom heeft de verwijzende rechter een beroep gedaan op een expert.

24. Daarop heeft de Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto w Poznaniu de behandeling van de zaak geschorst en het Hof de volgende prejudiciële vragen gesteld:

"1) Moet artikel 4, leden 1 en 2, sub j, van [de verordening] aldus worden uitgelegd dat het daarin gebruikte begrip ‚beëindiging van de insolventieprocedure' autonoom moet worden uitgelegd, onafhankelijk van de in de rechtsstelsels van de afzonderlijke lidstaten geldende regelingen, ofwel staat het uitsluitend aan het nationale recht van de lidstaat waar de procedure wordt geopend, om te beslissen op welk tijdstip de insolventieprocedure wordt beëindigd?

2) Moet artikel 27 van [de verordening] aldus worden uitgelegd dat de nationale rechter aan wie het verzoek om opening van de secundaire insolventieprocedure is voorgelegd, nooit de insolventie van de schuldenaar mag behandelen tegen wie in een andere lidstaat een hoofdinsolventieprocedure is geopend, ofwel aldus dat de nationale rechter in bepaalde gevallen het bestaan van de insolventie van de schuldenaar kan behandelen, met name wanneer de hoofdprocedure een saneringsprocedure is, waarin de rechter heeft vastgesteld dat de schuldenaar niet insolvent is (Franse sauvegarde-procedure)?

3) Kan op grond van de uitlegging van artikel 27 van [de verordening] een secundaire insolventieprocedure, waarvan de aard in artikel 3, lid 3, tweede volzin, van [deze] verordening wordt gepreciseerd, worden geopend in de lidstaat waar zich het gehele vermogen van de insolvente schuldenaar bevindt, wanneer de hoofdprocedure, die automatisch wordt erkend, de aard van een saneringsprocedure heeft (Franse sauvegarde-procedure), in die procedure een afbetalingsplan is aanvaard en goedgekeurd, dit plan door de schuldenaar wordt uitgevoerd en de rechter de verkoop van de goederen van de schuldenaar heeft verboden?"

Verzoek om heropening van de mondelinge behandeling

25. De mondelinge behandeling is op 24 mei 2012 gesloten nadat de advocaat-generaal conclusie had genomen.

26. Bij brief van 29 juni 2012, ingekomen bij het Hof op dezelfde dag, heeft Christianapol het Hof verzocht om de heropening van de mondelinge behandeling te gelasten.

27. Ter ondersteuning van dit verzoek heeft zij aangevoerd dat de conclusie van de advocaat-generaal een aantal vragen heeft doen rijzen betreffende de rol en de invloed van de curator van de hoofdinsolventieprocedure met betrekking tot de secundaire procedure, het punt of de sauvegarde procedure naar Frans recht een insolventieprocedure in de zin van de verordening is en de mogelijkheid voor de rechter bij wie een verzoek om opening van een secundaire procedure is ingediend, om de insolventie van de schuldenaar na te gaan.

28. Dienaangaande zij opgemerkt dat het Hof krachtens artikel 83 van zijn Reglement voor de procesvoering in elke stand van het geding, de advocaat-generaal gehoord, de heropening van de mondelinge behandeling kan gelasten, onder meer wanneer het zich onvoldoende voorgelicht acht, of wanneer een zaak moet worden beslecht op grond van een argument waarover de partijen of de in artikel 23 van het Statuut van het Hof van Justitie bedoelde belanghebbenden hun standpunten niet voldoende hebben kunnen uitwisselen (zie in die zin, met betrekking tot artikel 61 van het Reglement voor de procesvoering, in de vóór 1 november 2012 geldende versie, beschikking van 4 juli 2012, Feyerbacher, C 62/11, punt 6 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

29. In casu is het Hof, de advocaat-generaal gehoord, van oordeel dat het over alle noodzakelijke gegevens beschikt om de gestelde vragen te kunnen beantwoorden, en dat over deze gegevens ten overstaan van het Hof is gediscussieerd.

30. Derhalve dient het verzoek van Christianapol om heropening van de mondelinge behandeling te worden afgewezen.

Beantwoording van de prejudiciële vragen

Voorafgaande opmerkingen

31. Vooraf zij herinnerd aan de werkingssfeer van de verordening.

32. De verordening is krachtens artikel 1, lid 1, ervan van toepassing op collectieve procedures die, op de insolventie van de schuldenaar berustend, ertoe leiden dat deze schuldenaar het beheer en de beschikking over zijn vermogen geheel of ten dele verliest en dat een curator wordt aangewezen. Artikel 2, sub a, van de verordening verstaat onder “insolventieprocedure” de in artikel 1, lid 1, van deze verordening bedoelde collectieve procedures en preciseert dat deze procedures worden opgesomd in bijlage A bij deze verordening.

33. Derhalve moet een procedure die is opgenomen in bijlage A bij de verordening, worden geacht binnen de werkingssfeer van de verordening te vallen. Deze opname heeft rechtstreekse werking en bindende kracht zoals bepalingen van een verordening.

34. Vaststaat dat de in het hoofdgeding door de Handelsrechtbank te Meaux geopende sauvegarde procedure een van de voor Frankrijk in bijlage A bij de verordening opgenomen procedures is.

35. Uit deze opname, over de gegrondheid waarvan geen prejudiciële vraag is gesteld, volgt dat de Franse sauvegarde-procedure binnen de werkingssfeer van de verordening valt, en voorts dat het geval van een schuldenaar zoals Christianapol, tegen wie een dergelijke procedure is geopend, voor de toepassing van deze verordening moet worden aangemerkt als een geval van insolventie.

Eerste vraag

36. Met zijn eerste vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of artikel 4, lid 2, sub j, van de verordening aldus moet worden uitgelegd dat het begrip "beëindiging van een insolventieprocedure" een autonome betekenis heeft die eigen is aan de verordening, dan wel of het aan het nationale recht van de lidstaat waar de insolventieprocedure is geopend, staat om te beslissen op welk tijdstip deze procedure wordt beëindigd.

37. Volgens de verwijzende rechter is het antwoord op deze vraag van fundamenteel belang om te bepalen of de in Frankrijk tegen Christianapol geopende hoofdinsolventieprocedure nog steeds aanhangig is, en om zich te kunnen uitspreken over de verzoeken van Bank Handlowy en Adamiak om opening in Polen van een tweede hoofdinsolventieprocedure tegen dezelfde schuldenaar. De verwijzende rechter is van oordeel dat hij, indien de in Frankrijk geopende hoofdinsolventieprocedure is beëindigd, de verzoeken van Bank Handlowy en Adamiak, na toetsing aan zijn nationale recht van de staat van insolventie van Christianapol, kan toewijzen.

38. Bij deze overwegingen moeten de volgende opmerkingen worden gemaakt.

39. De verwijzende rechter heeft de in Frankrijk geopende insolventieprocedure terecht als hoofdprocedure aangemerkt. Deze insolventieprocedure is immers geopend krachtens artikel 3, lid 1, van de verordening.

40. Zoals de verwijzende rechter heeft opgemerkt, heeft deze procedure universele gevolgen doordat zij van toepassing is op de goederen van de schuldenaar in alle lidstaten. Zolang een hoofdinsolventieprocedure aanhangig is, kan geen andere hoofdprocedure worden geopend. Zoals is aangegeven in artikel 3, leden 2 en 3, van de verordening, kan iedere insolventieprocedure die tijdens deze periode wordt geopend enkel een secundaire procedure zijn, waarvan de gevolgen alleen ten aanzien van de goederen van de schuldenaar gelden die zich bevinden in de lidstaat waar deze procedure wordt geopend (zie in die zin arrest van 15 december 2011, Rastelli Davide e C., C 191/10, nog niet gepubliceerd in de Jurisprudentie, punt 15 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

41. Krachtens artikel 16, lid 1, van de verordening wordt de in een lidstaat geopende hoofdinsolventieprocedure in alle lidstaten erkend zodra zij rechtsgevolgen heeft in de lidstaat waar zij is geopend. Deze regel houdt in dat de rechters van de andere lidstaten de beslissing tot opening van een insolventieprocedure erkennen, zonder dat zij de beoordeling van de eerste rechter inzake zijn bevoegdheid kunnen toetsen (zie in die zin arresten van 2 mei 2006,

Eurofood IFSC, C 341/04, Jurispr. blz. I 3813, punten 39 en 42, en 21 januari 2010, MG Probud Gdynia, C 444/07, Jurispr. blz. I 417, punten 27 en 29). Artikel 25 van de verordening breidt deze erkenningsregel uit tot alle beslissingen inzake het verloop en de beëindiging van de procedure.

42. In het hoofdgeding is de hoofdinsolventieprocedure door de Handelsrechtbank te Meaux geopend op basis van met name de vaststelling dat het centrum van de voornaamste belangen van de schuldenaar, het enige in artikel 3, lid 1, van de verordening gehanteerde criterium voor internationale bevoegdheid, zich in Frankrijk bevond. Zoals de advocaat-generaal in punt 44 van haar conclusie heeft opgemerkt, valt deze vaststelling onder het beginsel van wederzijdse erkenning, dat bindend is voor de verwijzende rechter.

43. Indien de in Frankrijk tegen Christianapol geopende hoofdinsolventieprocedure moet worden geacht te zijn beëindigd, kan de verwijzende rechter derhalve slechts een tweede hoofdprocedure openen in Polen, voor zover kan worden aangetoond dat het centrum van de voornaamste belangen van Christianapol na de opening van de eerste hoofdprocedure in Frankrijk is verplaatst naar Polen.

44. Tegen de achtergrond van deze opmerkingen moet worden nagegaan hoe de betekenis van het begrip "*beëindiging van een insolventieprocedure*" moet worden bepaald.

45. Zoals het Hof in herinnering heeft gebracht, beoogt de verordening niet de invoering van een uniforme insolventieprocedure, maar wordt blijkens punt 2 van de considerans ervan beoogd een garantie bieden voor efficiënte en doeltreffende grensoverschrijdende insolventieprocedures (reeds aangehaald arrest Eurofood IFSC, punt 48). Daartoe bevat zij bepalingen inzake bevoegdheid, erkenning en op dit gebied toepasselijk recht.

46. Welk recht op insolventieprocedures van toepassing is, wordt in artikel 4 van de verordening geregeld; volgens lid 1 ervan is dit het recht van de lidstaat waar de procedure is geopend. In artikel 4, lid 2, sub j, wordt gepreciseerd dat dit recht met name de voorwaarden voor en de gevolgen van de beëindiging van de insolventieprocedure bepaalt.

47. Artikel 4 van de verordening is derhalve een conflictregel. Deze kwalificatie wordt bevestigd door punt 23 van de considerans van de verordening, waarin is bepaald dat de uniforme conflictregels van de verordening in de plaats treden van de nationale voorschriften op het gebied van het internationale privaatrecht.

48. Zoals de advocaat-generaal in punt 32 van haar conclusie heeft opgemerkt, is het kenmerkend voor een conflictregel dat daarin niet een vraag van materieel recht zelf wordt beantwoord, maar alleen wordt vastgesteld krachtens welk recht het antwoord moet worden gegeven.

49. Weliswaar moeten de bepalingen van het Unierecht in geval van twijfel over de formulering ervan autonoom en uniform worden uitgelegd, rekening houdend met de context van de bepaling en het doel van de betrokken regeling, maar het Hof heeft geoordeeld dat dit beginsel alleen voor bepalingen geldt die voor de betekenis en de draagwijdte ervan niet uitdrukkelijk naar het recht van de lidstaten verwijzen (zie in die zin arrest van 20 oktober 2011, Interedil, C 396/09, nog niet gepubliceerd in de Jurisprudentie, punt 42 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

50. Derhalve kunnen vraagstukken zoals de voorwaarden voor en de gevolgen van de beëindiging van de insolventieprocedure, waarvoor artikel 4, lid 2, sub j, van de verordening uitdrukkelijk naar het nationale recht verwijst, niet autonoom worden uitgelegd, maar moet hierover een beslissing worden genomen aan de hand van de als toepasselijk aangewezen lex concursus.

51. Aan deze analyse wordt geen afbreuk gedaan door het feit dat het Hof in punt 54 van het reeds aangehaalde arrest Eurofood IFSC, waarop Christianapol en de Franse regering zich hebben beroepen, heeft geoordeeld dat bij de omschrijving van het begrip "beslissing tot opening van een insolventieprocedure" in de zin van artikel 16, lid 1, van de verordening moet worden uitgegaan van twee criteria die eigen zijn aan de verordening. Anders dan artikel 4 van de verordening bevat dit artikel 16, lid 1, immers geen expliciete verwijzing naar het nationale recht, maar een rechtstreeks toepasselijke regel in de vorm van een beginsel van erkenning van de eerste beslissing tot opening.

52. Gelet op het voorgaande moet op de eerste vraag worden geantwoord dat artikel 4, lid 2, sub j, van de verordening aldus moet worden uitgelegd dat het aan het nationale recht van de lidstaat waar de insolventieprocedure is geopend, staat om te beslissen op welk tijdstip deze procedure wordt beëindigd.

Derde vraag

53. Met zijn derde vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of artikel 27 van de verordening aldus moet worden uitgelegd dat op grond van dat artikel een secundaire insolventieprocedure kan worden geopend in de lidstaat waar zich het gehele vermogen van de schuldenaar bevindt, wanneer met de hoofdprocedure een saneringsdoel wordt nagestreefd.

54. Vooraf zij opgemerkt dat het antwoord op deze vraag voor de beslechting van het hoofdgeding slechts relevant kan zijn indien de in Frankrijk geopende hoofdinsolventieprocedure nog aanhangig is, hetgeen door de verwijzende rechter dient te worden vastgesteld rekening houdend met het antwoord op de eerste vraag.

55. Door te bepalen dat indien in een lidstaat een hoofdinsolventieprocedure wordt geopend, een secundaire procedure kan worden geopend in een andere lidstaat waar de schuldenaar een vestiging heeft, maakt artikel 27, eerste volzin, van de verordening geen onderscheid naar het doel van de hoofdprocedure.

56. Dezelfde algemene bewoordingen zijn terug te vinden in artikel 3, lid 3, van de verordening, waarin wordt bepaald dat, wanneer een hoofdprocedure is geopend, iedere insolventieprocedure die vervolgens wordt geopend door een rechter die zijn bevoegdheid baseert op de aanwezigheid van een vestiging van de schuldenaar, een secundaire procedure is.

57. Derhalve moeten deze bepalingen aldus worden gelezen dat op grond daarvan een secundaire procedure ook kan worden geopend wanneer met de hoofdprocedure, net als met de Franse sauvegarde-procedure, een saneringsdoel wordt nagestreefd.

58. De door Christianapol en de Franse regering verdedigde uitlegging dat de opening van een hoofdprocedure waarmee een saneringsdoel wordt nagestreefd een beletsel zou vormen

voor de opening van een secundaire procedure, is niet alleen onverenigbaar met de bewoordingen van de betrokken bepalingen, maar is bovendien in tegenspraak met de plaats van secundaire procedures in het bij de verordening ingevoerde systeem. Dienaangaande zij benadrukt dat secundaire procedures weliswaar met name de bescherming van de lokale belangen beogen, maar, zoals punt 19 van de considerans van de verordening in herinnering brengt, zij kunnen ook andere doelstellingen nastreven. Daarom kunnen zij worden geopend op verzoek van de curator van de hoofdprocedure wanneer dat in het belang voor een efficiënt beheer van de boedel nodig blijkt.

59. Dit neemt niet weg dat, zoals de verwijzende rechter heeft benadrukt, de opening van een secundaire procedure, die volgens artikel 3, lid 3, van de verordening een liquidatieprocedure moet zijn, zou kunnen ingaan tegen de doelstelling van een hoofdprocedure die een saneringsprocedure is.

60. Dienaangaande zij opgemerkt dat de verordening een aantal dwingende coördinatieregels bevat die, zoals punt 12 van de considerans ervan vermeldt, de noodzakelijke eenheid binnen de Gemeenschap moeten verzekeren. In dit systeem heeft de hoofdprocedure, zoals gepreciseerd in punt 20 van de considerans van de verordening, een overwicht ten opzichte van de secundaire procedure.

61. De curator van de hoofdprocedure beschikt derhalve over bepaalde prerogatieven die hem in staat stellen de secundaire procedure zo te beïnvloeden dat zij het saneringsdoel van de hoofdprocedure niet in gevaar brengt. Krachtens artikel 33, lid 1, van de verordening kan hij verzoeken om schorsing van de liquidatieverrichtingen voor een periode die weliswaar is beperkt tot drie maanden, maar kan worden verlengd of vernieuwd voor perioden van dezelfde duur. Volgens artikel 34, lid 1, van deze verordening kan de curator van de hoofdprocedure voorstellen om de secundaire procedure te beëindigen door middel van een herstelplan, een akkoord of een vergelijkbare maatregel. Tijdens de in artikel 33, lid 1, van de verordening bedoelde schorsingsperiode is de curator van de hoofdprocedure, of de schuldenaar met zijn toestemming, krachtens artikel 34, lid 3, bij uitsluiting bevoegd om dit voor te stellen.

62. Krachtens het in artikel 4, lid 3, VEU neergelegde beginsel van loyale samenwerking moet de tot opening van een secundaire procedure bevoegde rechter bij de toepassing van deze bepalingen rekening houden met de doelstellingen van de hoofdprocedure en de opzet van de verordening, die, zoals in de punten 45 en 60 van het onderhavige arrest in herinnering is gebracht, beoogt een garantie te bieden voor efficiënte en doeltreffende grensoverschrijdende insolventieprocedures door een dwingende coördinatie van de hoofdprocedure en de secundaire procedures die de voorrang van de hoofdprocedure verzekert.

63. Derhalve moet op de derde vraag worden geantwoord dat artikel 27 van de verordening aldus moet worden uitgelegd dat op grond van dat artikel een secundaire insolventieprocedure kan worden geopend in de lidstaat waar de schuldenaar een vestiging heeft, wanneer met de hoofdprocedure een saneringsdoel wordt nagestreefd. De tot opening van een secundaire procedure bevoegde rechter moet rekening houden met de doelstellingen van de hoofdprocedure en de opzet van de verordening, met inachtneming van het beginsel van loyale samenwerking.

Tweede vraag

64. Met zijn tweede vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of artikel 27 van de verordening aldus moet worden uitgelegd dat de rechter aan wie een verzoek om opening van een secundaire insolventieprocedure is voorgelegd, niet de insolventie van de schuldenaar mag behandelen tegen wie in een andere lidstaat een hoofdprocedure is geopend, ook al wordt met deze hoofdprocedure een saneringsdoel nagestreefd.

65. Volgens artikel 27, eerste volzin, van de verordening kan, indien in een lidstaat een hoofdinsolventieprocedure wordt geopend, een secundaire procedure worden geopend in een andere lidstaat waar de schuldenaar een vestiging heeft, "zonder dat de insolventie van de schuldenaar in die andere lidstaat behandeld hoeft te worden".

66. Zoals de advocaat-generaal in punt 75 van haar conclusie heeft erkend, bevat de aldus gehanteerde formulering een zekere ambiguïteit met betrekking tot de vraag of de insolventie van de schuldenaar bij de opening van een secundaire procedure niet hoeft te worden behandeld, maar dit mogelijk blijft, dan wel niet mag worden behandeld.

67. Derhalve moet de formulering van artikel 27, eerste volzin, van de verordening worden uitgelegd tegen de achtergrond van de algemene systematiek en de doelstelling van de verordening waarin zij is opgenomen (zie in die zin arrest van 19 juni 1980, Roudolff, 803/79, Jurispr. blz. 2015, punt 7).

68. In dit verband zij eraan herinnerd dat, zoals is geoordeeld in punt 32 van het onderhavige arrest, de verordening slechts van toepassing is op procedures die op insolventie berusten. Aangaande de criteria aan de hand waarvan het bestaan van een dergelijke situatie concreet kan worden vastgesteld, verwijst de verordening, aangezien zij zelf geen definitie van het begrip insolventie geeft, naar het nationale recht. Derhalve is het voor de opening van een hoofdprocedure noodzakelijk dat de bevoegde rechter vooraf de staat van insolventie van de schuldenaar aan zijn nationale recht toetst.

69. Voorts wordt krachtens artikel 16, lid 1, van de verordening de in een lidstaat geopende hoofdinsolventieprocedure in alle lidstaten erkend zodra zij rechtsgevolgen heeft in de lidstaat waar zij is geopend.

70. Derhalve is, zoals de Spaanse en de Franse regering hebben betoogd, de beoordeling van de staat van insolventie van de schuldenaar door de tot opening van de hoofdprocedure bevoegde rechter bindend voor rechters aan wie eventueel een verzoek om opening van een secundaire procedure wordt voorgelegd.

71. Alleen door deze uitlegging kunnen de onvermijdelijke moeilijkheden uit de weg worden gegaan die, doordat een definitie van het begrip insolventie ontbreekt in de verordening, voortvloeien uit de toepassing door verschillende rechters van uiteenlopende nationale opvattingen van het begrip insolventie. Voorts moet insolventie, zoals de Franse regering heeft opgemerkt, globaal worden beoordeeld aan de hand van de algehele vermogenssituatie van de schuldenaar in alle lidstaten, en niet op zichzelf beschouwd waarbij alleen rekening wordt gehouden met vermogensbestanddelen die zich op een bepaald grondgebied bevinden.

72. De beoordelingsverschillen tussen de verschillende rechters zijn onverenigbaar met het doel van efficiënte en doeltreffende grensoverschrijdende insolventieprocedures dat de verordening nastreeft door de hoofdprocedure en de secundaire procedures te coördineren met eerbiediging van de voorrang van de hoofdprocedure. Dienaangaande zij eraan herinnerd dat, zoals blijkt uit punt 58 van het onderhavige arrest, een secundaire procedure weliswaar kan worden aangevraagd door met name lokale schuldeisers, maar ook door de curator van de hoofdprocedure wanneer dat in het belang van een efficiënter beheer van de boedel van de schuldenaar nodig blijkt.

73. Benadrukt zij echter dat wanneer de rechter aan wie een verzoek om opening van een secundaire procedure is voorgelegd, de consequenties trekt uit de in het kader van het hoofdgeding vastgestelde insolventie, hij rekening moet houden met de doelstellingen van deze hoofdprocedure, de opzet van de verordening en de eraan ten grondslag liggende beginselen.

74. Op de tweede vraag moet derhalve worden geantwoord dat artikel 27 van de verordening aldus moet worden uitgelegd dat de rechter aan wie een verzoek om opening van een secundaire insolventieprocedure is voorgelegd, niet de insolventie van de schuldenaar mag behandelen tegen wie in een andere lidstaat een hoofdprocedure is geopend, ook al wordt met deze hoofdprocedure een saneringsdoel nagestreefd.

Kosten

75. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen. De door anderen wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakte kosten komen niet voor vergoeding in aanmerking.

Het Hof (Eerste kamer) verklaart voor recht:

1) Artikel 4, lid 2, sub j, van verordening (EG) nr. 1346/2000 van de Raad van 29 mei 2000 betreffende insolventieprocedures, zoals gewijzigd bij verordening (EG) nr. 788/2008 van de Raad van 24 juli 2008, moet aldus worden uitgelegd dat het aan het nationale recht van de lidstaat waar de insolventieprocedure is geopend, staat om te beslissen op welk tijdstip deze procedure wordt beëindigd.

2) Artikel 27 van verordening nr. 1346/2000, zoals gewijzigd bij verordening nr. 788/2008, moet aldus worden uitgelegd dat op grond van dat artikel een secundaire insolventieprocedure kan worden geopend in de lidstaat waar de schuldenaar een vestiging heeft, wanneer met de hoofdprocedure een saneringsdoel wordt nagestreefd. De tot opening van een secundaire procedure bevoegde rechter moet rekening houden met de doelstellingen van de hoofdprocedure en de opzet van de verordening, met inachtneming van het beginsel van loyale samenwerking.

3) Artikel 27 van verordening nr. 1346/2000, zoals gewijzigd bij verordening nr. 788/2008, moet aldus worden uitgelegd dat de rechter aan wie een verzoek om opening van een secundaire insolventieprocedure is voorgelegd, niet de insolventie van de schuldenaar mag behandelen tegen wie in een andere lidstaat een hoofdprocedure is geopend, ook al wordt met deze hoofdprocedure een saneringsdoel nagestreefd.

Hof van Justitie, zaak C-456/11, Gothaer Allgemeine Versicherung AG, ERGO Versicherung AG, Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts, Nürnberger Allgemeine Versicherungs-AG, Krones AG/Samskip GmbH, arrest van 15 november 2012

Erkenning en tenuitvoerlegging – Brussel I Verordening – Artikelen 32 en 33 – Begrip 'beslissing' – Gevolgen van rechterlijke beslissing voor internationale bevoegdheid – Bevoegdheidsbeding

Reconnaissance et exécution – Règlement Bruxelles I – Articles 32 et 33 – Notion 'décision' – Effets d'une décision de justice sur la compétence internationale – Clause attributive de jurisdiction

In zaak C 456/11,

betreffende een verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens artikel 267 VWEU, ingediend door het Landgericht Bremen (Duitsland) bij beslissing van 25 augustus 2011, ingekomen bij het Hof op 2 september 2011, in de procedure

Gothaer Allgemeine Versicherung AG,

ERGO Versicherung AG,

Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts,

Nürnberger Allgemeine Versicherungs-AG,

Krones AG

tegen

Samskip GmbH,

wijst

HET HOF (Derde kamer),

samengesteld als volgt: K. Lenaerts (rapporteur), waarnemend voor de president van de Derde kamer, E. Juhász, G. Arestis, J. Malenovský en T. von Danwitz, rechters,

advocaat-generaal: Y. Bot,

griffier: V. Tourrès, administrateur,

gezien de stukken en na de terechtzitting op 4 juli 2012,

gelet op de opmerkingen van:

• Gothaer Allgemeine Versicherung AG, ERGO Versicherung AG, Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts, Nürnberger Allgemeine Versicherungs-AG, vertegenwoordigd door K. Ramming, Rechtsanwalt,

• Krones AG, vertegenwoordigd door A. Nerz en M. Theisen, Rechtsanwälte, bijgestaan door R. Geimer, professeur, en C. Wagner, Justiziar,

• Samskip GmbH, vertegenwoordigd door O. Hartenstein, Rechtsanwalt,

• de Duitse regering, vertegenwoordigd door T. Henze en F. Wannek als gemachtigden,

• de Belgische regering, vertegenwoordigd door J. C. Halleux en T. Materne als gemachtigden,

• de Oostenrijkse regering, vertegenwoordigd door A. Posch als gemachtigde,

• de Zwitserse regering, vertegenwoordigd door D. Klingele als gemachtigde,

• de Europese Commissie, vertegenwoordigd door W. Bogensberger en A. M. Rouchaud-Joët als gemachtigden,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 6 september 2012,

het navolgende

Arrest

1. Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van de artikelen 32 en 33 van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 2001, L 12, blz. 1).

2. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen enerzijds vier Duitse verzekeringsmaatschappijen, namelijk Gothaer Allgemeine Versicherung AG, ERGO Versicherung AG, Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts en Nürnberger Allgemeine Versicherungs-AG (hierna: “verzekeraars”), alsook Krones AG (hierna: “Krones”), een Duitse onderneming die bij deze vier maatschappijen verzekerd is, en anderzijds Samskip GmbH (hierna: “Samskip”), een Duitse dochteronderneming van de in Nederland gevestigde, maar in IJsland opgerichte transport- en logistieke onderneming Samskip Holding BV. Het geding betreft de levering van een brouwerij-installatie door Samskip aan de Mexicaanse onderneming Cerveceria Cuauthemoc Monezum SA (hierna: “ontvangster”).

3. Het geding heeft betrekking op schadevorderingen die door de verzekeraars en Krones bij de Duitse rechter zijn ingediend in verband met schade die deze installatie tijdens het vervoer zou hebben opgelopen, hoewel de Belgische rechter, meer bepaald het Hof van Beroep te Antwerpen, bij hem ingediende soortgelijke vorderingen reeds niet-ontvankelijk had verklaard op grond dat het cognossement (“Bill of Lading”) van 13 augustus 2006, de

datum waarop Samskip de installatie te Antwerpen (België) in ontvangst heeft genomen, een beding bevatte waarbij de bevoegdheid om kennis te nemen van eventuele geschillen werd verleend aan de IJslandse rechter en het IJslandse recht van toepassing werd verklaard op de vervoerovereenkomst.

Toepasselijke bepalingen

Internationaal recht

4. Het op 30 oktober 2007 ondertekende Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, dat namens de Gemeenschap is goedgekeurd bij besluit 2009/430/EG van de Raad van 27 november 2008 (PB 2009, L 147, blz. 1; hierna: "verdrag van Lugano"), is in de plaats gekomen van het Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, gedaan te Lugano op 16 september 1988 (PB L 319, blz. 9). Artikel 23, lid 1, van het verdrag van Lugano bepaalt in nagenoeg dezelfde bewoordingen als artikel 17 van zijn voorganger:

"Wanneer de partijen van wie er ten minste één woonplaats heeft op het grondgebied van een door dit verdrag gebonden staat, een gerecht of de gerechten van een door dit verdrag gebonden staat hebben aangewezen voor de kennisneming van geschillen die naar aanleiding van een bepaalde rechtsbetrekking zijn ontstaan of zullen ontstaan, is dit gerecht of zijn die gerechten van die staat bevoegd. Deze bevoegdheid is exclusief, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen. Deze overeenkomst tot aanwijzing van een bevoegd gerecht wordt gesloten:

a) hetzij bij een schriftelijke overeenkomst of bij een schriftelijk bevestigde mondelinge overeenkomst;

b) hetzij in een vorm die wordt toegelaten door de handelwijzen die tussen de partijen gebruikelijk zijn geworden;

c) hetzij, in de internationale handel, in een vorm die overeenstemt met een gewoonte waarvan de partijen op de hoogte zijn of hadden behoren te zijn en die in de internationale handel algemeen bekend is en door partijen bij dergelijke overeenkomsten in de betrokken handelsbranche doorgaans in acht wordt genomen."

Recht van de Unie

5. De punten 2, 6 en 15 tot en met 17 van de considerans van verordening nr. 44/2001 luiden:

"(2) Sommige verschillen in de nationale regels inzake de rechterlijke bevoegdheid en de erkenning van beslissingen bemoeilijken de goede werking van de interne markt. Bepalingen die de eenvormigheid van de regels inzake jurisdictiegeschillen in burgerlijke en handelszaken mogelijk maken alsook de vereenvoudiging van de formaliteiten met het oog op een snelle en eenvoudige erkenning en tenuitvoerlegging van de beslissingen van de lidstaten waarvoor deze verordening verbindend is, zijn onontbeerlijk.

[...]

(6) Met het oog op het vrije verkeer van beslissingen in burgerlijke en handelszaken is het nodig en passend de regels inzake de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in een verbindend en rechtstreeks toepasselijk besluit van de Gemeenschap neer te leggen.

[...]

(15) Met het oog op een harmonische rechtsbedeling in de Gemeenschap moeten parallel lopende processen zoveel mogelijk worden beperkt en moet worden voorkomen dat in twee lidstaten onverenigbare beslissingen worden gegeven. Er moet een duidelijke en afdoende regeling zijn om problemen op het gebied van aanhangigheid en samenhang op te lossen, alsook om problemen te verhelpen die voortvloeien uit de tussen de lidstaten bestaande verschillen ten aanzien van de datum waarop een zaak als aanhangig wordt beschouwd. Voor de toepassing van deze verordening moet die datum autonoom worden bepaald.

(16) Op grond van het wederzijds vertrouwen in de rechtsbedeling is het gewettigd de in een lidstaat gegeven beslissingen van rechtswege te erkennen zonder dat daarvoor, behoudens bij betwisting, nog een procedure moet worden gevolgd.

(17) Eveneens op grond van dit wederzijds vertrouwen moet de procedure om een in een lidstaat gegeven beslissing in een andere lidstaat uitvoerbaar te verklaren, doeltreffend en snel zijn. De verklaring van uitvoerbaarheid van een beslissing moet daarom vrijwel automatisch, zonder dat het gerecht ambtshalve een van de in deze verordening genoemde gronden voor niet-uitvoering kan aanvoeren, worden afgegeven, na een eenvoudige formele controle van de overgelegde documenten."

6. Artikel 23, lid 1, van deze verordening, dat in wezen overeenstemt met het in punt 4 van het onderhavige arrest weergegeven artikel 23, lid 1, van het verdrag van Lugano, bepaalt:

"Wanneer de partijen van wie er ten minste één woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat, een gerecht of de gerechten van een lidstaat hebben aangewezen voor de kennisneming van geschillen die naar aanleiding van een bepaalde rechtsbetrekking zijn ontstaan of zullen ontstaan, is dit gerecht of zijn de gerechten van die lidstaat bevoegd. Deze bevoegdheid is exclusief, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen. Deze overeenkomst tot aanwijzing van een bevoegd gerecht wordt gesloten:

a) hetzij bij een schriftelijke overeenkomst of bij een schriftelijk bevestigde mondelinge overeenkomst;

b) hetzij in een vorm die wordt toegelaten door de handelwijzen die tussen de partijen gebruikelijk zijn geworden;

c) hetzij, in de internationale handel, in een vorm die overeenstemt met een gewoonte waarvan de partijen op de hoogte zijn of hadden behoren te zijn en die in de internationale handel algemeen bekend is en door partijen bij dergelijke overeenkomsten in de betrokken handelsbranche doorgaans in acht wordt genomen."

7. Artikel 32 van deze verordening luidt:

"Onder beslissing in de zin van deze verordening wordt verstaan, elke door een gerecht van een lidstaat gegeven beslissing, ongeacht de daaraan gegeven benaming, zoals arrest, vonnis, beschikking of rechterlijk dwangbevel, alsmede de vaststelling door de griffier van het bedrag van de proceskosten."

8. Artikel 33 van verordening nr. 44/2001 bepaalt:

"1. De in een lidstaat gegeven beslissingen worden in de overige lidstaten erkend zonder vorm van proces.

2. Indien tegen de erkenning van een beslissing bezwaar wordt gemaakt, kan iedere partij die er belang bij heeft ten principale te zien vastgesteld dat de beslissing erkend moet worden, gebruikmaken van de procedures, bedoeld in de afdelingen 2 en 3 van dit hoofdstuk.

3. Wordt voor een gerecht van een lidstaat de erkenning bij wege van tussenvordering gevraagd, dan is dit gerecht bevoegd om van de vordering kennis te nemen."

9. Artikel 34 van deze verordening bepaalt:

"Een beslissing wordt niet erkend indien:

1) de erkenning kennelijk strijdig is met de openbare orde van de aangezochte lidstaat;

2) het stuk dat het geding inleidt of een gelijkwaardig stuk, niet zo tijdig en op zodanige wijze als met het oog op zijn verdediging nodig was, aan de verweerder tegen wie verstek werd verleend, betekend of meegedeeld is, tenzij de verweerder tegen de beslissing geen rechtsmiddel heeft aangewend terwijl hij daartoe in staat was;

3) de beslissing onverenigbaar is met een tussen dezelfde partijen in de aangezochte lidstaat gegeven beslissing;

4) de beslissing onverenigbaar is met een beslissing die vroeger in een andere lidstaat of in een derde land tussen dezelfde partijen is gegeven in een geschil dat hetzelfde [voor]werp betreft en op dezelfde oorzaak berust, mits deze laatste beslissing voldoet aan de voorwaarden voor erkenning in de aangezochte lidstaat."

10. Artikel 35 van verordening nr. 44/2001 luidt:

"1. De beslissingen worden tevens niet erkend, indien de afdelingen 3, 4 en 6 van hoofdstuk II zijn geschonden, of indien het in artikel 72 bedoelde geval zich voordoet.

2. Bij de toetsing of de in het vorige lid genoemde bevoegdheidsregels niet zijn geschonden, is het aangezochte gerecht of de aangezochte autoriteit gebonden aan de feitelijke overwegingen op grond waarvan het gerecht van de lidstaat van herkomst zijn bevoegdheid heeft aangenomen.

3. Onverminderd lid 1 mag de bevoegdheid van de gerechten van de lidstaat van herkomst niet worden getoetst. De bevoegdheidsregels betreffen niet de openbare orde als bedoeld in artikel 34, sub 1."

11. Artikel 36 van verordening nr. 44/2001 bepaalt:

"In geen geval wordt overgegaan tot een onderzoek van de juistheid van de in den vreemde gegeven beslissing."

Hoofdgeding en prejudiciële vragen

12. In 2006 heeft Krones een brouwerij-installatie verkocht aan de ontvangster. Zij heeft Samskip ermee belast het vervoer van deze installatie van Antwerpen via Altamira (een stad in Mexico) naar Guadalajara (eveneens in Mexico) te organiseren en uit te voeren.

13. De uit containers en vervoeronderstellen bestaande zending is op 13 augustus 2006 aan Samskip overhandigd. Samskip heeft op dezelfde dag het cognossement opgesteld, waarin Krones als verzendster ("shipper"), de ontvangster als geconsigneerde ("consignee"), Antwerpen als haven van verscheping en Altamira als haven van bestemming werden opgegeven. Punt 2 van de op de achterzijde van dit document vermelde bedingen ("Endorsements") luidt:

"Jurisdictie. Ieder uit dit cognossement voortvloeiend geschil zal in IJsland worden beslecht volgens IJslands recht."

14. Verzoeksters in het hoofdgeding stellen dat de vracht tijdens het vervoer over zee schade heeft opgelopen en dat een deel van de vracht bovendien tijdens het vervoer over land van Altamira naar Guadalajara beschadigd is geraakt. Krones heeft haar rechten – ten belope van de maximale aansprakelijkheid volgens het zeerecht, namelijk twee bijzondere trekkingsrechten waarvan de waarde ten tijde van de overdracht 235 666,46 EUR bedroeg – overgedragen aan de verzekeraars in verhouding tot hun risicoverdeling. De ontvangster heeft haar rechten uit hoofde van het cognossement eveneens aan de verzekeraars overgedragen in verhouding tot hun risicoverdeling.

15. De ontvangster en de verzekeraars hebben zich op 30 augustus 2007 tot de Belgische rechter gewend en hebben Samskip opgeroepen om op 16 oktober 2007 voor de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen te verschijnen. Deze rechtbank heeft de verzekeraars en de ontvangster in het gelijk gesteld, maar het Hof van Beroep te Antwerpen heeft dit vonnis bij arrest van 5 oktober 2009 gewijzigd en heeft zich "onbevoegd" verklaard "om uitspraak te doen".

16. Het Hof van Beroep te Antwerpen heeft in de motivering van zijn arrest uiteengezet dat de ontvangster geen beroep kon instellen op grond van de vervoerovereenkomst. De verzekeraars hadden als rechtsopvolgers van Krones weliswaar een procesbelang, maar zij waren aan het forumkeuzebeding in het cognossement gebonden. Volgens punt 2 van de cognossementsbedingen is de IJslandse rechter exclusief bevoegd om kennis te nemen van uit de vervoerovereenkomst voortvloeiende geschillen, zodat de Belgische rechter niet bevoegd was. Het arrest van het Hof van Beroep te Antwerpen is in kracht van gewijsde gegaan.

17. In september 2010 hebben de verzekeraars bij het Landgericht Bremen en Krones bij het Landgericht Landshut schadevorderingen ingesteld tegen Samskip. Bij beslissing van 3 juni 2011 heeft het Landgericht Landshut de zaak van Krones verwezen naar het Landgericht Bremen.

18. Het Landgericht Bremen wijst erop dat de vorderingen volgens Samskip niet-ontvankelijk zijn, aangezien het arrest van het Hof van Beroep te Antwerpen niet alleen rechtskracht heeft met betrekking tot de vaststelling dat de Belgische rechter onbevoegd is, maar ook met betrekking tot de in de motivering van dat arrest opgenomen vaststelling dat de IJslandse rechter bevoegd is. Samskip is namelijk van mening dat voornoemd arrest ingevolge de artikelen 32 en 33 van verordening nr. 44/2001 bindend is voor de verwijzende rechter.

19. De verzekeraars en Krones stellen zich op het standpunt dat het arrest van het Hof van Beroep te Antwerpen van 5 oktober 2009 hoogstens bindende kracht heeft op het punt van de vaststelling dat de Belgische rechter onbevoegd is. Een andere werking, met name met betrekking tot het feit dat de rechters van andere lidstaten dan het Koninkrijk België geen bevoegdheid toekomt op grond dat de IJslandse rechter bevoegd zou zijn, heeft dat arrest echter niet.

20. Onder verwijzing naar de Duitse rechtsleer zet de verwijzende rechter uiteen dat het arrest van het Hof van Beroep te Antwerpen van 5 oktober 2009 een "beslissing inzake niet-ontvankelijkheid" ("Prozessurteil") is, waarbij de vordering niet-ontvankelijk wordt verklaard op grond dat niet is voldaan aan de voorwaarden om een arrest ten gronde te kunnen wijzen. Dergelijke beslissingen van buitenlandse rechters kunnen in Duitsland meestal niet worden erkend. Hij vraagt zich dus af of hij dat arrest dient te erkennen en, zo ja, of die erkenning ook betrekking heeft op de motivering ervan.

21. Daarop heeft het Landgericht Bremen de behandeling van de zaak geschorst en het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

"1) Moeten de artikelen 32 en 33 van verordening nr. 44/2001 aldus worden uitgelegd dat het begrip "beslissing" in principe ook beslissingen omvat waarbij enkel wordt vastgesteld dat niet is voldaan aan de procedurele ontvankelijkheidsvoorwaarden (beslissing inzake niet ontvankelijkheid)?

2) Moeten de artikelen 32 en 33 van verordening nr. 44/2001 aldus worden uitgelegd dat het begrip "beslissing" ook een eindarrest omvat waarbij de internationale onbevoegdheid wordt vastgesteld op basis van een overeenkomst tot aanwijzing van de bevoegde rechter?

3) Moeten de artikelen 32 en 33 van verordening nr. 44/2001 in het licht van de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie inzake het beginsel van de uitbreiding van de werking (arrest van 4 februari 1988, Horst Ludwig Martin Hoffmann/Adelheid Krieg, 145/86, Jurispr. blz. 645) aldus worden uitgelegd dat iedere lidstaat de beslissingen van de rechter van een andere lidstaat inzake de geldigheid van een tussen partijen gesloten overeenkomst tot aanwijzing van de bevoegde rechter moet erkennen wanneer volgens het nationale recht van de eerste rechter de vaststelling van de geldigheid van de overeenkomst tot aanwijzing van de bevoegde rechter in kracht van gewijsde is

gegaan, zelfs indien de beslissing hierover deel uitmaakt van een beslissing waarbij de vordering als niet-ontvankelijk wordt verworpen?”

Beantwoording van de prejudiciële vragen

Eerste en tweede vraag

22. Met zijn eerste en tweede vraag, die samen moeten worden onderzocht, wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of artikel 32 van verordening nr. 44/2001 aldus moet worden uitgelegd dat het ook betrekking heeft op een beslissing waarbij de rechter van een lidstaat zich onbevoegd verklaart op grond van een forumkeuzebeding, ook al is deze beslissing naar het recht van een andere lidstaat een “beslissing inzake niet-ontvankelijkheid”.

23. Meteen zij erop gewezen dat volgens artikel 32 van verordening nr. 44/2001 onder “beslissing” wordt verstaan “elke” door een gerecht van een lidstaat gegeven beslissing zonder onderscheid naar de inhoud ervan, wat in beginsel impliceert dat dit begrip tevens beslissingen omvat waarbij de rechter van een lidstaat zich onbevoegd verklaart op grond van een forumkeuzebeding.

24. Voorts heeft het Hof reeds geoordeeld dat artikel 25 van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 1972, L 299, blz. 32), waarvan de door het Hof gegeven uitlegging in beginsel ook geldt voor de overeenkomstige bepaling van verordening nr. 44/2001 (zie in die zin arrest van 18 oktober 2011, Realchemie Nederland, C 406/09, nog niet gepubliceerd in de Jurisprudentie, punt 38), dat wil zeggen artikel 32 van deze verordening, niet alleen ziet op beslissingen die geheel of gedeeltelijk een einde maken aan een instantie, maar ook op tussenbeslissingen en beslissingen waarbij voorlopige of conservatoire maatregelen worden gelast (arrest van 14 oktober 2004, Mærsk Olie & Gas, C 39/02, Jurispr. blz. I 9657, punt 46).

25. Bovendien moeten de bepalingen van verordening nr. 44/2001 volgens de vaste rechtspraak van het Hof autonoom worden uitgelegd aan de hand van het stelsel en de doelstellingen van deze verordening (zie in die zin arresten van 13 juli 2006, Reisch Montage, C 103/05, Jurispr. blz. I 6827, punt 29; 23 april 2009, Draka NK Cables e.a., C 167/08, Jurispr. blz. I 3477, punt 19, en 16 juli 2009, Zuid-Chemie, C 189/08, Jurispr. blz. I 6917, punt 17).

26. Volgens punt 2 van de considerans van verordening nr. 44/2001 bestaat één van de doelstellingen van deze verordening in “de vereenvoudiging van de formaliteiten met het oog op een snelle en eenvoudige erkenning en tenuitvoerlegging van de beslissingen van de lidstaten” waarvoor deze verordening bindend is. Ook dit pleit voor een uitlegging van het begrip “beslissing” waarbij de wijze waarop een handeling van een nationale rechter in het recht van een lidstaat wordt gekwalificeerd, buiten beschouwing wordt gelaten, ongeacht of het gaat om het recht van de lidstaat van herkomst dan wel om dat van de aangezochte lidstaat. De verwezenlijking van dit doel zou namelijk aanzienlijk worden belemmerd indien dit begrip werd uitgelegd aan de hand van de specifieke kenmerken van het recht van elk van de lidstaten.

27. Verder vermeldt punt 6 van de considerans van verordening nr. 44/2001 dat deze tot doel heeft “het vrije verkeer van beslissingen in burgerlijke en handelszaken” te waarborgen. Een dergelijk doel bevestigt dat het begrip “beslissing” in de zin van artikel 32 van verordening nr. 44/2001 aldus moet worden uitgelegd dat het ook beslissingen omvat waarbij de rechter van een lidstaat zich onbevoegd verklaart op grond van een forumkeuzebeding. Werden dergelijke beslissingen niet erkend, dan zou dit het vrije verkeer van rechterlijke beslissingen immers aanzienlijk kunnen bemoeilijken.

28. Aangaande het bij verordening nr. 44/2001 ingevoerde stelsel wordt in de punten 16 en 17 van de considerans ervan gewezen op het belang dat toekomt aan het beginsel van het wederzijdse vertrouwen tussen de rechters van de lidstaten met betrekking tot de erkenning en de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen. Ook dit vereist dat dit begrip niet eng wordt uitgelegd, teneinde met name geschillen te voorkomen over de vraag of er wel sprake is van een “beslissing”.

29. Het wederzijdse vertrouwen zou immers worden geschaad indien een rechter van een lidstaat kon weigeren een beslissing te erkennen waarbij een rechter van een andere lidstaat zich onbevoegd heeft verklaard op grond van een forumkeuzebeding. Werd aanvaard dat een rechter van een lidstaat kan weigeren een dergelijke beslissing te erkennen, dan zou dat indruisen tegen het bij verordening nr. 44/2001 ingevoerde stelsel, aangezien een dergelijke weigering de doeltreffende werking van de in hoofdstuk II van deze verordening opgenomen voorschriften betreffende de verdeling van de bevoegdheid tussen de rechters van de lidstaten in het gedrang kan brengen.

30. Zoals de advocaat-generaal in de punten 49 en 50 van zijn conclusie heeft uiteengezet, verzetten ook de artikelen 33 tot en met 35 van verordening nr. 44/2001 zich tegen een enge uitlegging van het begrip “beslissing” in de zin van artikel 32 daarvan. In artikel 33 is namelijk het beginsel neergelegd dat beslissingen moeten worden erkend, terwijl de artikelen 34 en 35 uitzonderingen op dit beginsel bevatten, die dus eng moeten worden uitgelegd. Overigens bepaalt artikel 35, lid 3, dat de bevoegdheid van de gerechten van de lidstaat van herkomst niet mag worden getoetst en dat de bevoegdheidsregels niet de openbare orde betreffen.

31. Opgemerkt zij dat een enge uitlegging van het begrip beslissing ertoe zou leiden dat een categorie van door rechters verrichte handelingen wordt ingevoerd die niet tot de in de artikelen 34 en 35 van verordening nr. 44/2001 limitatief opgesomde uitzonderingen behoren en niet als “beslissingen” in de zin van artikel 32 kunnen worden aangemerkt, zodat de rechters van de andere lidstaten ze niet hoeven te erkennen. Vastgesteld zij dat het bestaan van een dergelijke categorie handelingen, die met name de handelingen zou omvatten waarbij een rechter van een andere lidstaat zich onbevoegd verklaart op grond van een forumkeuzebeding, onverenigbaar zou zijn met het bij de artikelen 33 tot en met 35 van verordening nr. 44/2001 ingevoerde stelsel, dat wil bevorderen dat rechterlijke beslissingen zonder enige belemmering worden erkend en verbiedt dat de bevoegdheid van de rechters van de lidstaat van herkomst door de rechters van de aangezochte lidstaat wordt getoetst.

32. Gelet op het voorgaande moet op de eerste en de tweede vraag worden geantwoord dat artikel 32 van verordening nr. 44/2001 aldus moet worden uitgelegd dat het ook betrekking heeft op een beslissing waarbij de rechter van een lidstaat zich onbevoegd verklaart op grond van een forumkeuzebeding, ongeacht hoe een dergelijke beslissing in het recht van een andere lidstaat wordt gekwalificeerd.

Derde vraag

33. Met zijn derde vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of de artikelen 32 en 33 van verordening nr. 44/2001 aldus moeten worden uitgelegd dat de rechter die wordt verzocht om erkenning van een beslissing waarbij de rechter van een andere lidstaat zich onbevoegd heeft verklaard op grond van een forumkeuzebeding, gebonden is aan de vaststelling betreffende de geldigheid van dit beding die is opgenomen in de motivering van een in kracht van gewijsde gegaan arrest waarbij de vordering niet-ontvankelijk is verklaard.

34. Onder vermelding van het rapport Jenard over het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 1979, C 59, blz. 1), heeft het Hof in herinnering gebracht dat de erkenning "ten gevolge [dient] te hebben dat de beslissingen het gezag en het effect worden verleend die zij genieten in het land waar zij zijn gewezen" (arrest Hoffmann, reeds aangehaald, punt 10). Derhalve moet een krachtens artikel 33 van verordening nr. 44/2001 erkende buitenlandse beslissing in de aangezochte staat in beginsel dezelfde werking hebben als zij in de staat van herkomst heeft (zie in die zin arrest Hoffmann, reeds aangehaald, punt 11).

35. Voorts is in punt 28 van het onderhavige arrest reeds uiteengezet dat het beginsel van wederzijds vertrouwen tussen de gerechten de basis vormt van het bij verordening nr. 44/2001 ingevoerde stelsel. Zoals de advocaat-generaal in punt 73 van zijn conclusie heeft opgemerkt, dringt een hoge mate van wederzijds vertrouwen zich namelijk des te meer op nu de rechters van de lidstaten gemeenschappelijke bevoegdheidsregels dienen toe te passen. In dit opzicht vormen deze regels en de regels inzake de erkenning en de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen in deze verordening niet elk een afzonderlijk en autonoom geheel, maar houden zij nauw met elkaar verband (arrest van 21 juni 2012, Wolf Naturprodukte, C 514/10, nog niet gepubliceerd in de Jurisprudentie, punt 25). Een dergelijk verband rechtvaardigt het vereenvoudigde mechanisme van erkenning en tenuitvoerlegging van artikel 33, lid 1, van deze verordening, volgens hetwelk de in een lidstaat gegeven beslissingen in de overige lidstaten in beginsel worden erkend, en leidt er ingevolge artikel 35, lid 3, van voornoemde verordening toe dat de bevoegdheid van de gerechten van de lidstaat van herkomst niet wordt getoetst (zie in die zin advies 1/03 van 7 februari 2006, Jurispr. blz. I 1145, punt 163).

36. Artikel 23 van verordening nr. 44/2001, dat ziet op de aanwijzing van het bevoegde gerecht door partijen, kan in het hoofdgeding niet worden toegepast aangezien het betrokken forumkeuzebeding bevoegdheid verleent aan de rechter van de Republiek IJsland, die geen lid is van de Unie. Zoals de advocaat-generaal in punt 76 van zijn conclusie heeft aangegeven, bevat het verdrag van Lugano, waarbij de Republiek IJsland partij is, echter een artikel 23, dat overeenkomt met artikel 23 van deze verordening. Wanneer een rechter van de lidstaat van herkomst in het kader van het onderzoek van zijn eigen bevoegdheid heeft vastgesteld dat een dergelijk forumkeuzebeding geldig is, zou het bijgevolg in strijd zijn met het beginsel van wederzijds vertrouwen in de rechtsbedeling binnen de Europese Unie dat een rechter van de aangezochte lidstaat deze geldigheid nogmaals onderzoekt.

37. Bovendien blijkt uit artikel 36 van verordening nr. 44/2001 dat overeenkomstig het beginsel van wederzijds vertrouwen "[i]n geen geval wordt overgegaan tot een onderzoek van de juistheid" van de door het gerecht van de lidstaat van herkomst gegeven beslissing. Volgens het rapport Jenard (blz. 46), "[impliceert] [h]et ontbreken van een hernieuwd onderzoek van de zaak zelve [namelijk] een volledig vertrouwen in de rechtspraak van de

staat van herkomst; dit vertrouwen met betrekking tot de gegrondheid van de beslissing moet zich normalerwijze uitstrekken tot de toepassing van de [geharmoniseerde] bevoegdheidsregels [...] door de rechter".

38. De zienswijze dat de rechter van de aangezochte lidstaat het forumkeuzebeding dat door de rechter van de lidstaat van herkomst geldig is bevonden, als nietig kan beschouwen, zou ingaan tegen het verbod voor eerstgenoemde rechter om opnieuw te onderzoeken of de beslissing juist is, met name in omstandigheden waarin de rechter van de lidstaat van herkomst tot de slotsom had kunnen komen dat hij zonder dat beding zelf bevoegd was geweest. In dit laatste geval zou een dergelijke vaststelling door de rechter van de aangezochte lidstaat immers niet alleen afbreuk doen aan de tussenbeslissing van de rechter van de lidstaat van herkomst over de geldigheid van het forumkeuzebeding, maar ook aan de beslissing van deze rechter waarbij deze zich als zodanig onbevoegd heeft verklaard.

39. Zoals de advocaat-generaal in punt 82 van zijn conclusie heeft uiteengezet, impliceert het feit dat niet mag worden getoetst of de rechter van de lidstaat van herkomst bevoegd is, tegelijkertijd een beperking van de mogelijkheid van de rechter van de aangezochte staat om na te gaan of hij zelf bevoegd is, aangezien laatstbedoelde rechter gebonden is aan de beslissing van de rechter van de lidstaat van herkomst. Het vereiste van eenvormige toepassing van het Unierecht verlangt dat de precieze omvang van die beperking op het niveau van de Unie wordt vastgesteld en niet afhangt van de verschillende nationale regels inzake het gezag van gewijsde.

40. Volgens het recht van de Unie komt het gezag van gewijsde niet alleen toe aan het dictum van de betrokken rechterlijke beslissing, maar strekt het zich ook uit tot de motivering ervan die de nodige onderbouwing van het dictum vormt en er daardoor onlosmakelijk mee verbonden is [zie met name arresten van 1 juni 2006, P & O European Ferries (Vizcaya) en Diputación Foral de Vizcaya/Commissie, C 442/03 P en C 471/03 P, Jurispr. blz. I 4845, punt 44, en 19 april 2012, Artegodan/Commissie, C 221/10 P, nog niet gepubliceerd in de Jurisprudentie, punt 87]. Gelet op het in punt 35 van het onderhavige arrest vermelde feit dat de door de gerechten van de lidstaten toegepaste gemeenschappelijke bevoegdheidsregels hun oorsprong vinden in het recht van de Unie, meer bepaald in verordening nr. 44/2001, en op het in punt 39 hierboven genoemde vereiste van eenvormigheid, is het Unierechtelijke begrip gezag van gewijsde relevant om te bepalen welk effect een beslissing sorteert waarbij de rechter van een lidstaat zich onbevoegd heeft verklaard op grond van een forumkeuzebeding.

41. Een beslissing waarbij de rechter van een lidstaat zich uit hoofde van een forumkeuzebeding onbevoegd heeft verklaard op grond dat dit een geldig beding is, bindt aldus de rechters van de andere lidstaten, zowel wat de in het dictum van de beslissing vervatte verklaring van die rechter betreft dat hij onbevoegd is, als wat de vaststelling betreffende de geldigheid van dat beding betreft die is opgenomen in de motivering van deze beslissing en die de nodige onderbouwing van het dictum vormt.

42. Aan deze zienswijze wordt overigens niet afgedaan door de argumenten die de Bondsrepubliek Duitsland met name heeft aangevoerd op grond van punt 66 van het arrest van 28 april 2009, Apostolides (C 420/07, Jurispr. blz. I 3571), volgens hetwelk er geen reden is om bij de tenuitvoerlegging van een beslissing aan deze beslissing rechten toe te kennen die deze in het nationale recht van de betrokken lidstaten niet heeft. Voor de erkenning van de beslissingen van de gerechten van de lidstaten waarbij deze zich krachtens verordening nr. 44/2001 onbevoegd verklaren, die worden gegeven op grond van gemeenschappelijke

bevoegdheidsregels van het Unierecht, zoals in punt 35 van het onderhavige arrest is uiteengezet, geldt namelijk de specifieke, in de punten 39 tot en met 41 hierboven beschreven regeling.

43. Gelet op een en ander moet op de derde vraag worden geantwoord dat de artikelen 32 en 33 van verordening nr. 44/2001 aldus moeten worden uitgelegd dat de rechter die wordt verzocht om erkenning van een beslissing waarbij de rechter van een andere lidstaat zich onbevoegd heeft verklaard op grond van een forumkeuzebeding, gebonden is aan de vaststelling betreffende de geldigheid van dat beding die is opgenomen in de motivering van een in kracht van gewijsde gegaan arrest waarbij de vordering niet-ontvankelijk is verklaard.

Kosten

44. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen. De door anderen wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakte kosten komen niet voor vergoeding in aanmerking.

Het Hof (Derde kamer) verklaart voor recht:

1) Artikel 32 van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, moet aldus worden uitgelegd dat het ook betrekking heeft op een beslissing waarbij de rechter van een lidstaat zich onbevoegd verklaart op grond van een forumkeuzebeding, ongeacht hoe een dergelijke beslissing in het recht van een andere lidstaat wordt gekwalificeerd.

2) De artikelen 32 en 33 van verordening nr. 44/2001 moeten aldus worden uitgelegd dat de rechter die wordt verzocht om erkenning van een beslissing waarbij de rechter van een andere lidstaat zich onbevoegd heeft verklaard op grond van een forumkeuzebeding, gebonden is aan de vaststelling betreffende de geldigheid van dat beding die is opgenomen in de motivering van een in kracht van gewijsde gegaan arrest waarbij de vordering niet-ontvankelijk is verklaard.

Hof van Justitie, zaak C-133/11, Folien Fischer AG, Fofitec AG/Ritrama SpA, arrest van 25 oktober 2012

Onrechtmatige daad inzake mededinging – Internationale bevoegdheid – Brussel I Verordening – Artikel 5 lid 3 – Vordering tot verkrijging van een negatieve verklaring voor recht die ertoe strekt het bestaan van aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad te ontkennen valt binnen de werkingssfeer van artikel 5 lid 3

Responsabilité délictuelle en matière de concurrence – Compétence internationale – Règlement Bruxelles I – Article 5 paragraphe 3 – Action en constatation négative visant à faire établir l'absence de responsabilité relève du champ d'application de l'article 5 paragraphe 3

In zaak C 133/11,

betreffende een verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens artikel 267 VWEU, ingediend door het Bundesgerichtshof (Duitsland) bij beslissing van 1 februari 2011, ingekomen bij het Hof op 18 maart 2011, in de procedure

Folien Fischer AG,

Fofitec AG

tegen

Ritrama SpA,

wijst

HET HOF (Eerste kamer),

samengesteld als volgt: A. Tizzano, kamerpresident, A. Borg Barthet, J. J. Kasel, M. Safjan (rapporteur) en M. Berger, rechters,

advocaat-generaal: N. Jääskinen,

griffier: A. Impellizzeri, administrateur,

gezien de stukken en na de terechtzitting op 15 februari 2012,

gelet op de opmerkingen van:

- Folien Fischer AG en Fofitec AG, vertegenwoordigd door G. Jaekel, Rechtsanwalt,
- Ritrama SpA, vertegenwoordigd door J. Petersen, Rechtsanwalt,

- de Duitse regering, vertegenwoordigd door T. Henze en J. Kemper als gemachtigden,

- de Franse regering, vertegenwoordigd door G. de Bergues en B. Beaupère-Manokha als gemachtigden,

- de Nederlandse regering, vertegenwoordigd door C. Wissels en B. Koopman als gemachtigden,

- de Poolse regering, vertegenwoordigd door M. Szpunar als gemachtigde,

- de Portugese regering, vertegenwoordigd door L. Inez Fernandes als gemachtigde,

- de Zwitserse regering, vertegenwoordigd door D. Klingele als gemachtigde,

- de Europese Commissie, vertegenwoordigd door W. Bogensberger en M. Wilderspin als gemachtigden,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 19 april 2012,

het navolgende
Arrest

1. Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van artikel 5, punt 3, van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 2001, L 12, blz. 1).

2. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen enerzijds Folien Fischer AG (hierna: "Folien Fischer") en Fofitec AG (hierna: "Fofitec"), beide gevestigd in Zwitserland, en anderzijds Ritrama SpA (hierna: "Ritrama"), gevestigd in Italië, over het verzoek van eerstgenoemde ondernemingen om vast te stellen dat op hen geen aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad inzake mededinging rust.

Toepasselijke bepalingen

3. Blijkens punt 2 van de considerans van verordening nr. 44/2001 heeft deze verordening tot doel om in het belang van de goede werking van de interne markt "[b]epalingen [vast te stellen] die de eenvormigheid van de regels inzake jurisdictiegeschillen in burgerlijke en handelszaken mogelijk maken alsook de vereenvoudiging van de formaliteiten met het oog op een snelle en eenvoudige erkenning en tenuitvoerlegging van de beslissingen van de lidstaten waarvoor deze verordening verbindend is".

4. Punt 11 van de considerans van die verordening luidt:

"De bevoegdheidsregels moeten in hoge mate voorspelbaar zijn, waarbij als beginsel geldt dat de bevoegdheid in het algemeen gegrond wordt op de woonplaats van de verweerder; de bevoegdheid moet altijd op die grond kunnen worden gevestigd, behalve in een gering aantal duidelijk omschreven gevallen waarin het voorwerp van het geschil of de autonomie van de partijen een ander aanknopingspunt wettigt. Voor rechtspersonen moet de

woonplaats autonoom worden bepaald om de gemeenschappelijke regels doorzichtiger te maken en jurisdictiegeschillen te voorkomen.”

5. Punt 12 van de considerans van die verordening luidt:

“Naast de woonplaats van de verweerder moeten er alternatieve bevoegdheidsgronden mogelijk zijn, gebaseerd op de nauwe band tussen het gerecht en de vordering of de noodzaak een goede rechtsbedeling te vergemakkelijken.”

6. In punt 15 van de considerans van diezelfde verordening heet het:

“Met het oog op een harmonische rechtsbedeling in de Gemeenschap moeten parallel lopende processen zoveel mogelijk worden beperkt en moet worden voorkomen dat in twee lidstaten onverenigbare beslissingen worden gegeven. [...]”

7. In punt 19 van de considerans van verordening nr. 44/2001 is overwogen:

“De continuïteit tussen het [Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 1972, L 299, blz. 32), zoals gewijzigd bij de achtereenvolgende verdragen betreffende de toetreding van nieuwe lidstaten tot dat verdrag (hierna: ‚Executieverdrag’)] en deze verordening moet gewaarborgd worden. Daartoe zijn overgangsbepalingen nodig. Deze continuïteit moet ook voor de uitlegging van het [Executieverdrag] door het Hof [...] gelden [...].”

8. De bevoegdheidsregels zijn opgenomen in hoofdstuk II van verordening nr. 44/2001, in de artikelen 2 tot en met 31.

9. Artikel 2 van die verordening, dat deel uitmaakt van afdeling 1, “Algemene bepalingen”, van hoofdstuk II, bepaalt in lid 1:

“Onverminderd deze verordening worden zij die woonplaats hebben op het grondgebied van een lidstaat, ongeacht hun nationaliteit, opgeroepen voor de gerechten van die lidstaat.”

10. In dezelfde afdeling bepaalt artikel 3 van die verordening, in lid 1:

“Degenen die op het grondgebied van een lidstaat woonplaats hebben, kunnen slechts voor het gerecht van een andere lidstaat worden opgeroepen krachtens de in de afdelingen 2 tot en met 7 van dit hoofdstuk gegeven regels.”

11. Artikel 5 van dezelfde verordening, dat staat in afdeling 2, “Bijzondere bevoegdheid”, van hoofdstuk II, bepaalt in punt 3:

“Een persoon die woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat, kan in een andere lidstaat voor de volgende gerechten worden opgeroepen:

[...]

3. ten aanzien van verbintenissen uit onrechtmatige daad: voor het gerecht van de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan of zich kan voordoen".

12. Artikel 27 van verordening nr. 44/2001 luidt:

"1. Wanneer voor gerechten van verschillende lidstaten tussen dezelfde partijen vorderingen aanhangig zijn, die hetzelfde onderwerp betreffen en op dezelfde oorzaak berusten, houdt het gerecht waarbij de zaak het laatst is aangebracht zijn uitspraak ambtshalve aan totdat de bevoegdheid van het gerecht waarbij de zaak het eerst is aangebracht, vaststaat.

2. Wanneer de bevoegdheid van het gerecht waarbij de zaak het eerst is aangebracht, vaststaat, verklaart het gerecht waarbij de zaak het laatst is aangebracht, zich onbevoegd."

Hoofdgeding en prejudiciële vraag

13. De in Zwitserland gevestigde onderneming Folien Fischer houdt zich bezig met de ontwikkeling, productie en verkoop van gelamineerde papierwaren en folies. Zij verkoopt met name in Duitsland dragers voor kaartenformulieren in kettingvorm.

14. Fofitec, die eveneens haar zetel in Zwitserland heeft en deel uitmaakt van de ondernemingsgroep Folien Fischer, is houdster van octrooien ter bescherming van bepaalde formulieren voor de verzending van brieven waarbij een lidmaatschapsbewijs is gevoegd, alsook de dragers voor deze kaartenformulieren.

15. De in Italië gevestigde onderneming Ritrama ontwikkelt, produceert en verkoopt verschillende soorten laminaat en veredelde folie.

16. Bij brief van maart 2007 heeft Ritrama erop gewezen dat het verkoopbeleid van Folien Fischer en de weigering van deze onderneming om octrooilicenties te verlenen in strijd waren met het mededingingsrecht.

17. Na ontvangst van die brief hebben Folien Fischer en Fofitec het Landgericht Hamburg (Duitsland) verzocht om een verklaring voor recht strekkende tot vaststelling dat Folien Fischer niet verplicht was een einde te maken aan haar verkooppraktijk inzake kortingen en vormgeving van haar verkoopovereenkomsten en dat Ritrama niet het recht had de staking van die verkooppraktijk te vorderen of uit dien hoofde een schadevergoeding te verkrijgen. Folien Fischer en Fofitec hebben die rechter voorts verzocht voor recht te verklaren dat Fofitec niet verplicht was een licentie te verlenen op twee octrooien waarvan zij houdster is, die de productie van formulieren en dragers voor de productie daarvan beschermen.

18. Na aanhangigmaking van die vordering tot verkrijging van een negatieve verklaring voor recht hebben Ritrama en haar in Zwitserland gevestigde dochteronderneming, Ritrama AG, bij het Tribunale di Milano (Italië) een vordering tot schadevergoeding ingesteld met het betoog dat Folien Fischer en Fofitec de mededinging verstoorden, waarbij zij betaling van een schadevergoeding en de veroordeling van Fofitec tot het verlenen van licenties op de betrokken octrooien vorderden. Ter terechtzitting van het Hof heeft Ritrama bevestigd dat die procedure is geschorst.

19. Het Landgericht Hamburg heeft de door Folien Fischer en Fofitec ingestelde negatief declaratoire vordering niet-ontvankelijk verklaard. Het Oberlandesgericht Hamburg (Duitsland) heeft deze beslissing in hoger beroep bevestigd.

20. Die laatste heeft in zijn beslissing geoordeeld dat de Duitse rechter niet bevoegd is, omdat de in artikel 5, punt 3, van verordening nr. 44/2001 opgenomen bevoegdheidsregel voor verbintenissen uit onrechtmatige daad niet kan worden toegepast bij een negatief declaratoire vordering zoals die van Folien Fischer en Fofitec, waarmee de rechter immers juist wordt verzocht vast te stellen dat geen onrechtmatige daad is gepleegd.

21. Het Bundesgerichtshof, bij wie Folien Fischer en Fofitec beroep tot "Revision" van die beslissing hebben ingesteld, vraagt zich af of de bevoegdheidsregel van artikel 5, punt 3, van verordening nr. 44/2001 ook toepassing vindt wanneer de potentiële schadeveroorzaker verzoekt om een negatieve verklaring voor recht, strekkende tot vaststelling dat de potentiële benadeelde van de schade geen enkel recht ontleent aan een mogelijke onrechtmatige daad. In deze context heeft het Bundesgerichtshof de behandeling van de zaak geschorst en het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

"Moet artikel 5, punt 3, van verordening [...] nr. 44/2001 [...] aldus worden uitgelegd, dat de bevoegdheidsregel voor verbintenissen uit onrechtmatige daad ook kan worden toegepast met betrekking tot een vordering tot verkrijging van een negatieve verklaring voor recht (‚negative Feststellungsklage'), die een potentiële schadeveroorzaker heeft ingesteld teneinde te doen vaststellen dat de potentiële benadeelde op basis van een bepaald feitencomplex geen aanspraak uit hoofde van onrechtmatige daad (in casu: schending van kartelrechtelijke bepalingen) zal kunnen doen gelden?"

Beantwoording van de prejudiciële vraag

Ontvankelijkheid

22. Ritrama betwist de relevantie van de prejudiciële vraag voor de oplossing van het hoofdgeding. Haar brief van maart 2007, waaraan de verwijzende rechter refereert, was volgens haar geen formele ingebrekestelling, maar slechts een uitnodiging om in onderhandeling te treden teneinde het geschil te regelen. Die brief vormt geen geschikte procedurele grondslag noch een gepaste reden om verweerster in het hoofdgeding in een gerechtelijke procedure te betrekken. Folien Fischer en Fofitec hebben dus geen procesbelang.

23. Daarnaast betoogt Ritrama dat, aangezien zij geen concurrent is van Folien Fischer en Fofitec in Duitsland, de litigieuze onrechtmatige daad niet in die lidstaat kan hebben plaatsgevonden in de zin van het procesrecht. De Duitse rechter kan bijgevolg geen bevoegdheid ontlenen aan artikel 5, punt 3, van verordening nr. 44/2001.

24. Dienaangaande zij vastgesteld dat Ritrama beoogt het procesbelang van Folien Fischer en Fofitec in de procedure voor de verwijzende rechter ter discussie te stellen en de relevantie van de prejudiciële vraag betwist. Zoals het Hof echter reeds heeft opgemerkt, is de verwijzende rechter als enige bevoegd om de feiten van het aan hem voorgelegde geding vast te stellen en te wegen, alsook om het nationale recht uit te leggen en toe te passen (zie arresten van 11 september 2008, Eckelkamp e.a., C 11/07, Jurispr. blz. I 6845, punt 32, en 26 mei

2011, Stichting Natuur en Milieu e.a., C 165/09–C 167/09, nog niet gepubliceerd in de Jurisprudentie, punt 47).

25. Voorts, en in elk geval, is het volgens vaste rechtspraak uitsluitend een zaak van de nationale rechter om, gelet op de bijzonderheden van de bij hem aanhangige zaak, zowel de noodzaak van een prejudiciële beslissing voor het wijzen van zijn vonnis te beoordelen, als de relevantie van de vragen die hij aan het Hof voorlegt (arresten van 7 december 2010, VEBIC, C 439/08, Jurispr. blz. I 12471, punt 41, en 16 februari 2012, Eon Aset Menidjmunt, C 118/11, nog niet gepubliceerd in de Jurisprudentie, punt 76 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

26. Het Hof kan slechts weigeren uitspraak te doen over een prejudiciële vraag van een nationale rechter, wanneer duidelijk blijkt dat de gevraagde uitlegging van het Unierecht geen enkel verband houdt met een reëel geschil of met het voorwerp van het hoofdgeding, wanneer het vraagstuk van hypothetische aard is, of wanneer het Hof niet beschikt over de gegevens, feitelijk en rechtens, die voor hem noodzakelijk zijn om een nuttig antwoord te geven op de gestelde vragen (zie met name arresten van 22 juni 2010, Melki en Abdeli, C 188/10 en C 189/10, Jurispr. blz. I 5667, punt 27, en 28 februari 2012, Inter-Environnement Wallonie en Terre wallonne, C 41/11, nog niet gepubliceerd in de Jurisprudentie, punt 35).

27. Dat is in casu niet het geval, aangezien de verwijzende rechter duidelijk heeft aangegeven waarom hij de prejudiciële vraag heeft gesteld en een antwoord op die vraag voor hem noodzakelijk is ter beslechting van het bij hem aanhangige geding.

28. Het verzoek om een prejudiciële beslissing moet derhalve ontvankelijk worden geacht.

Ten gronde

29. Met zijn vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of artikel 5, punt 3, van verordening nr. 44/2001 aldus moet worden uitgelegd dat een vordering tot verkrijging van een negatieve verklaring voor recht die is gericht op het ontkennen van aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad, binnen de werkingssfeer van deze bepaling valt.

Voorafgaande opmerkingen

30. In de eerste plaats zij er enerzijds aan herinnerd dat de bepalingen van verordening nr. 44/2001 autonoom moeten worden uitgelegd aan de hand van het stelsel en de doelstellingen van deze laatste (zie met name arresten van 16 juli 2009, Zuid-Chemie, C 189/08, Jurispr. blz. I 6917, punt 17 en aldaar aangehaalde rechtspraak, en 25 oktober 2011, eDate Advertising en Martinez, C 509/09 en C 161/10, nog niet gepubliceerd in de Jurisprudentie, punt 38).

31. Anderzijds geldt, voor zover verordening nr. 44/2001 in de betrekkingen tussen de lidstaten in de plaats is gekomen van het Executieverdrag, de door het Hof verstrekte uitlegging met betrekking tot de in dit verdrag neergelegde bepalingen ook voor die van deze verordening, wanneer de bepalingen van deze instrumenten als gelijkwaardig kunnen worden aangemerkt (reeds aangehaalde arresten Zuid-Chemie, punt 18, en eDate Advertising en Martinez, punt 39).

32. De in de onderhavige zaak relevante bepalingen van verordening nr. 44/2001, te weten de artikelen 5, punt 3, en 27, berusten op dezelfde systematiek als die van het Executieverdrag en zijn bovendien geformuleerd in nagenoeg gelijke bewoordingen. Gezien de aldus vastgestelde gelijkwaardigheid moet overeenkomstig punt 19 van de considerans van verordening nr. 44/2001 de continuïteit in de uitlegging van deze twee instrumenten worden verzekerd (zie arrest Zuid-Chemie, reeds aangehaald, punt 19).

33. In de tweede plaats zij eraan herinnerd dat verordening nr. 44/2001 enerzijds een doelstelling van rechtszekerheid nastreeft die de rechtsbescherming van de in de Europese Unie gevestigde personen wil vergroten door te verzekeren dat de eiser gemakkelijk kan bepalen welk gerecht hij kan aanzoeken en de verweerder redelijkerwijs kan voorzien voor welk gerecht hij kan worden opgeroepen (zie met name arresten van 23 april 2009, Falco Privatstiftung en Rabitsch, C 533/07, Jurispr. blz. I 3327, punt 22 en aldaar aangehaalde rechtspraak, en 17 november 2011, Hypoteční banka, C 327/10, nog niet gepubliceerd in de Jurisprudentie, punt 44).

34. Anderzijds moeten overeenkomstig punt 12 van de considerans van verordening nr. 44/2001 de bepalingen daarvan die bijzondere bevoegdheidsgronden bevatten, worden uitgelegd met inachtneming van de doelstelling om een goede rechtsbedeling te vergemakkelijken.

35. Artikel 5, punt 3, van verordening nr. 44/2001 moet tegen de achtergrond van die overwegingen worden uitgelegd.

Werkingssfeer van artikel 5, punt 3, van verordening nr. 44/2001

36. Vastgesteld zij dat volgens de bewoordingen van artikel 5, punt 3, van verordening nr. 44/2001 de in die bepalingen neergelegde bijzondere bevoegdheidsregel in het algemeen van toepassing is “ten aanzien van verbintenissen uit onrechtmatige daad”. Op grond van een dergelijke formulering kan een negatief declaratoire vordering dus niet a priori van de werkingssfeer van die bepaling worden uitgesloten.

37. Volgens vaste rechtspraak berust de bijzondere bevoegdheidsregel die in artikel 5, punt 3, van verordening nr. 44/2001 is opgenomen in afwijking van het beginsel dat de gerechten van de woonplaats van de verweerder bevoegd zijn, op het bestaan van een bijzonder nauw verband tussen de vordering en de gerechten van de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan of kan voordoen, op grond waarvan het om redenen verband houdend met een goede rechtsbedeling en nuttige procesinrichting gerechtvaardigd is dat deze laatste bevoegd zijn (zie reeds aangehaalde arresten Zuid-Chemie, punt 24, en eDate Advertising en Martinez, punt 40).

38. Ten aanzien van verbintenissen uit onrechtmatige daad is de rechter van de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan of kan voordoen immers normaliter het best in staat om uitspraak te doen, met name omdat de afstand geringer is en de bewijsvoering gemakkelijker (zie in die zin arrest van 1 oktober 2002, Henkel, C 167/00, Jurispr. blz. I 8111, punt 46, en arrest Zuid-Chemie, reeds aangehaald, punt 24).

39. Ook moet in herinnering worden gebracht dat de uitdrukking “plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan of zich kan voordoen” in artikel 5, punt 3, van

verordening nr. 44/2001 zowel doelt op de plaats waar de schade is ingetreden als op de plaats van de schadeveroorzakende gebeurtenis, zodat de verweerder ter keuze van de eiser voor de rechter van de ene dan wel van de andere plaats kan worden opgeroepen (arrest van 19 april 2012, Wintersteiger, C 523/10, nog niet gepubliceerd in de Jurisprudentie, punt 19 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

40. Een nationale rechter moet bijgevolg het bestaan van een van die twee aanknopingspunten vaststellen om zich bevoegd te kunnen verklaren om kennis te nemen van een geschil over verbintenissen uit onrechtmatige daad.

41. Onderzocht moet dus worden of ondanks de bijzondere aard van een negatief declaratoire vordering de rechterlijke bevoegdheid om kennis te nemen van een dergelijke vordering kan worden toegekend op basis van de criteria van artikel 5, punt 3, van verordening nr. 44/2001.

42. Dienaangaande zij vastgesteld dat de bijzonderheid van een negatief declaratoire vordering erin bestaat dat de eiser wil doen vaststellen dat de voorwaarden voor de aansprakelijkheid waaraan de verweerder een recht op vergoeding zou ontlenen, niet zijn vervuld.

43. In dat verband houdt, zoals de advocaat-generaal in punt 46 van zijn conclusie heeft opgemerkt, een negatief declaratoire vordering dus een omkering van de traditionele procesverhoudingen bij een vordering uit onrechtmatige daad in, aangezien de eiser de potentiële schuldenaar van een op een onrechtmatige daad gebaseerde vordering is, terwijl de verweerder de vermeende benadeelde van die daad is.

44. Die omkering van rollen sluit echter een negatief declaratoire vordering niet uit van de werkingssfeer van artikel 5, punt 3, van verordening nr. 44/2001.

45. De door die bepaling nagestreefde doelstellingen van voorzienbaarheid van het bevoegde gerecht en rechtszekerheid, die de rechtspraak herhaaldelijk in herinnering heeft gebracht (zie arrest van 15 maart 2012, G, C 292/10, nog niet gepubliceerd in de Jurisprudentie, punt 39, en arrest Wintersteiger, reeds aangehaald, punt 23), hebben immers geen betrekking op de verdeling van de respectieve rollen van eiser en verweerder, noch op de bescherming van een van beiden.

46. Meer in het bijzonder heeft artikel 5, punt 3, van verordening nr. 44/2001 niet dezelfde doelstelling als de bevoegdheidsregels in de afdelingen 3 tot en met 5 van hoofdstuk II van dezelfde verordening, die beogen de zwakste partij een betere bescherming te bieden (zie arrest van 20 mei 2010, ČPP Vienna Insurance Group, C 111/09, Jurispr. blz. I 4545, punt 30 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

47. Zoals Folien Fischer, Fofitec, de Duitse, de Franse, de Nederlandse en de Portugese regering, alsook de Europese Commissie terecht aanvoeren, hangt de toepassing van het betrokken artikel 5, punt 3, derhalve niet af van de voorwaarde dat de vermeende benadeelde de vordering heeft ingesteld.

48. De belangen van de verzoeker van een negatief declaratoire vordering verschillen weliswaar van die van degene die een vordering instelt tot vaststelling dat de verweerder aansprakelijk is voor een bepaalde schade en hem te doen veroordelen tot betaling van een

schadevergoeding. Maar in beide gevallen heeft de beoordeling door de aangezochte rechter in wezen betrekking op dezelfde gegevens, feitelijk en rechtens.

49. Voorts volgt uit punt 45 van het arrest van 6 december 1994, Tatry (C 406/92, Jurispr. blz. I 5439), dat weliswaar betrekking heeft op de uitlegging van met name artikel 21 van het Executieverdrag inzake aanhangigheid, thans artikel 27 van verordening nr. 44/2001, dat een vordering die ertoe strekt te doen verklaren dat de verweerder aansprakelijk is voor een bepaalde schade en hem uit dien hoofde tot betaling van schadevergoeding te doen veroordelen, op dezelfde oorzaak berust en hetzelfde voorwerp betreft als een vordering van dezelfde verweerder, die ertoe strekt te doen verklaren dat hij niet aansprakelijk is voor die schade.

50. Hierbij zij nog aangetekend dat in de fase van het onderzoek van zijn internationale bevoegdheid, de aangezochte rechter geen beoordeling maakt van de ontvankelijkheid of de gegrondheid van de negatief declaratoire vordering volgens de regels van nationaal recht, maar uitsluitend de aanknopingspunten met de forumstaat identificeert die zijn bevoegdheid op grond van artikel 5, punt 3, van verordening nr. 44/2001 rechtvaardigen.

51. In die omstandigheden heeft de in punt 42 van het onderhavige arrest in herinnering gebrachte bijzonderheid van de negatief declaratoire vordering geen invloed op het onderzoek dat een nationale rechter moet verrichten om zijn rechterlijke bevoegdheid inzake verbintenissen uit onrechtmatige daad na te gaan, aangezien het enkel de vaststelling van het bestaan van een aanknopingspunt met de forumstaat betreft.

52. Bijgevolg kan, indien de in de negatief declaratoire vordering aan de orde zijnde omstandigheden aanknoping kunnen rechtvaardigen met de staat van de veroorzakende gebeurtenis of waar de schade zich heeft voorgedaan of kan voordoen, krachtens de in punt 39 van het onderhavige arrest in herinnering gebrachte rechtspraak, de rechter van een van deze twee plaatsen zich op grond van artikel 5, punt 3, van verordening nr. 44/2001 rechtsgeldig bevoegd verklaren om kennis te nemen van die vordering, ongeacht de vraag of deze is ingesteld door de vermeende benadeelde van een onrechtmatige daad of door de potentiële schuldenaar van een daarop gebaseerde vordering.

53. De rechter die daarentegen geen van de twee in punt 39 van het onderhavige arrest genoemde aanknopingspunten in de forumstaat kan identificeren, kan zich niet bevoegd verklaren; anders miskent hij de doelstellingen van artikel 5, punt 3, van verordening nr. 44/2001.

54. Uit een en ander volgt dat voor de vaststelling van de bevoegdheid van de nationale rechter, een negatief declaratoire vordering niet kan worden uitgesloten van de werkingssfeer van artikel 5, punt 3, van verordening nr. 44/2001.

55. Bijgevolg moet op de prejudiciële vraag worden geantwoord dat artikel 5, punt 3, van verordening nr. 44/2001 aldus moet worden uitgelegd dat een vordering tot verkrijging van een negatieve verklaring voor recht die ertoe strekt het bestaan van aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad te ontkennen, binnen de werkingssfeer van deze bepaling valt.

Kosten

56. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen. De door anderen wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakte kosten komen niet voor vergoeding in aanmerking.

Het Hof (Eerste kamer) verklaart voor recht:

Artikel 5, punt 3, van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, moet aldus worden uitgelegd dat een vordering tot verkrijging van een negatieve verklaring voor recht die ertoe strekt het bestaan van aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad te ontkennen, binnen de werkingssfeer van deze bepaling valt.

ondertekeningen

Hof van Beroep Brussel, arrest van 6 november 2012

Afstamming – Vaststelling vaderschap Filipijnse man – Toepasselijk recht – Artikel 62 § 1 lid 1 – Lex patriae vader – Toepassing Filipijns recht – Geen onderscheid kinderen geboren binnen en buiten huwelijk – Toestemming kind – Toepasselijk recht – gewone verblijfplaats kind – Artikel 62 § 1 lid 2 – Toepassing Belgisch recht

Filiation – Etablissement de paternité homme philippin – Droit applicable – Article 62 § 1 paragraphe 1 – Lex patriae père – Application du droit philippin – Pas de distinction entre enfants nés pendant où hors marriage - Consentement de l'enfant – Droit applicable – Résidence habituelle de l'enfant - Article 62 § 1 paragraphe 2 – Application du droit belge

Inzake van:

1. LG, wonende te 1210 BRUSSEL, […],
appellant,
geïntimeerde op impliciet incidenteel hoger beroep

vertegenwoordigd door Mr. Sophie VANHEMMENS, advocaat te 1740 TERNAT,

Tegen:

1. **AC**, wonende te 9000 GENT, […],
geïntimeerde,
appellant op impliciet incidenteel hoger beroep

vertegenwoordigd door Mr. Bart DANEELS, advocaat te 9400 NINOVE,

2. Mr. **PS**, advocaat, QQ plaatsvervangend rechter bij de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, aangewezen als voogd ad hoc voor **KG** bij beschikking van 20 oktober 2009 van de ondervoorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, advocaat te 1050 BRUSSEL, […],
geïntimeerde,

vertegenwoordigd door Mr Lisbet TIMMERMANS loco Mr Paul STRUYVEN, advocaat te 1050 BRUSSEL,

Gelet op de stukken van de procedure, inzonderheid:

- het vonnis op tegenspraak uitgesproken door de rechtbank van eerste aanleg te Brussel op 12 oktober 2010, waarvan geen akte van betekening wordt voorgelegd;

- het verzoekschrift tot hoger beroep neergelegd ter griffie van het hof op 3 maart 2011, waarbij een tijdig en regelmatig hoger beroep werd ingesteld;

- de syntheseconclusie voor eerste geïntimeerde van 25 januari 2012;

- de syntheseconclusie voor appellante van 30 november 2011.

Voorgaanden

Kort na zijn aankomst in België in 1997, leerde AC (van Filippijnse nationaliteit) LG (van Filippijnse afkomst, maar van Belgische nationaliteit – aangekomen in België in 1997) kennen en heeft met haar gedurende een zekere tijd een relatie onderhouden.

Uit deze relatie werd een kind geboren, KG, te Etterbeek op […] 2001 (thans 11 ¾ jaar).

Dit kind werd door AC nooit erkend.

Op 8 februari 2001 heeft appellante de geboorte van KG aangegeven.

In 2003 zou appellante de heer JL hebben leren kennen, met wie ze een relatie heeft.

PS, plaatsvervangend rechter bij de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, werd als voogd ad hoc aangesteld voor KG bij beschikking van 20 oktober 2009 van de dd. voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Brussel.

Bij dagvaarding van 9 november 2009 vorderde AC:

- de vaststelling van het vaderschap overeenkomstig artikel 324, 2de lid B.W. over KG;

- te zeggen voor recht dat AC de vader is van KG;

- te zeggen voor recht dat in toepassing van artikel 333 § 2 B.W, het tussengekomen vonnis zal worden overgeschreven door tussenkomst van het Openbaar Ministerie in de registers van de burgerlijke stand met melding ervan in de rand van de geboorteakte van het kind en van welke geboorteakte er geen uitreksel zal mogen worden afgeleverd zonder wijziging waarvan sprake te vermelden.

Vonnis *a quo*

Bij het bestreden vonnis van 12 oktober 2010 wordt:

- voor recht gezegd dat het Filippijnse recht van toepassing is op huidige vordering, overeenkomstig de artikelen 165, 172 al. 1, 2de lid F.C.P., 175 F.C.P, en op grond van artikel 276, 277 en 278 F.C.P., minstens op grond van artikel 172, tweede lid, 2de lid F.C.P;

- voor recht gezegd dat AC, de biologische vader is van KG.

Beide partijen worden veroordeeld tot de helft van de procedurekosten; de rechtsplegingsvergoedingen, begroot op € 1.200 worden omgeslagen.

Voorwerp van de hogere beroepen

I. Principaal hoger beroep

Overeenkomstig haar verzoekschrift tot hoger beroep en conclusie voor het hof vordert appellante met de hervorming van het bestreden vonnis:

• te zeggen voor recht dat ingevolge de toepasselijkheid van het Filippijnse recht, de afstammingsband tussen eerste geïntimeerde en KG niet vaststaat;

ondergeschikt, eerste geïntimeerde te veroordelen tot betaling van een geïndexeerde onderhoudsbijdrage van € 150 per maand met ingang van 29 januari 2001, alsook tot de helft van de uitzonderlijke kosten waarmee bedoeld worden deze die voortvloeien uit:

• de gezondheidstoestand van het kind (medische, paramedische en farmaceutische kosten) waaronder hospitalisatie en/of premie hospitalisatieverzekering, honoraria van een geneesheer-specialist, kinesitherapie, orthodontie, logopedie, dermatologie, therapie of begeleiding door een psycholoog of psychiater, revalidatie, bril, lenzen, steunzolen, alles onder aftrek van de tussenkomst van een mutualiteit en/of verzekering;

• de schoolse opleiding waaronder schoolreizen en/of uitstappen van meer dan één dag, sneeuwklassen, bosklassen, zeeklassen, aankoop schoolboeken, abonnementen voor het vervoer van en naar de school, inschrijvingsgelden, specifieke uitrusting of materiaal vereist voor het onderwijs, verblijfskosten (voor- en naschoolse opvang), cursussen en stages inherent aan het onderwijs, onder aftrek van studietoelagen;

• de ontwikkeling van de persoonlijkheid van het kind, waaronder lidgeld en benodigdheden voor sportclub, muziekschool, dansschool, jeugdvereniging, vakantiestages, taal- en sportkampen, jeugdbewegingskampen;

• te zeggen voor recht dat alle maandelijkse betaalbare bedragen verschuldigd zijn uiterlijk de eerste dag van elke maand en dat elk onbetaald bedrag vanaf de vervaldag intresten opbrengt gerekend aan het wettelijke tarief;

• haar te machtigen al de haar toegekende bedragen ten titel van onderhoudsbijdrage en bijdrage in de uitzonderlijke kosten, bij gebreke aan vrijwillige betaling binnen de vijf dagen na iedere vervaldag, in ontvangst te nemen bij ieder huidige of toekomstige werkgever en/of schuldenaar van eerste geïntimeerde.

Appellante vordert tevens eerste geïntimeerde te veroordelen tot de kosten van het geding in beide aanleggen, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoedingen, begroot op € 1.320 per aanleg.

Eerste geïntimeerde vordert het hoofdberoep als ongegrond af te wijzen, de tegenvordering van appellante niet-ontvankelijk, minstens ongegrond te verklaren, het bestreden vonnis integraal te bevestigen en appellante te veroordelen tot de kosten van het geding in beide aanleggen, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoedingen, begroot op € 1.320 per aanleg.

Eerste geïntimeerde vordert:

• ondergeschikt, toegelaten te worden zijn afstammingsband ten overstaan van KG te bewijzen door middel van een DNA onderzoek;

• ondergeschikt, te bevelen dat appellante vooraf alle benodigde inlichtingen overeenkomstig de wet betreffende de objectivering van de onderhoudsgelden van 19 maart 2010 dient mee te delen aan hem en het hof;

• vervolgens partijen voorbehoud te verlenen om hierover nader te concluderen.

Tweede geïntimeerde, de voogd *ad hoc*, die niet geconcludeerd heeft, pleit mondeling dat het in het belang is van het kind dat zijn afstamming wordt vastgesteld ten aanzien van de heer AC, van wie niet betwist wordt dat hij de genetische vader is (zie proces-verbaal van terechtzitting).

II. Impliciet incidenteel hoger beroep door eerste geïntimeerde

Middels in conclusies ingesteld [impliciet] incidenteel hoger beroep vordert eerste geïntimeerde dat het tussen te komen arrest zal worden overgeschreven door tussenkomst van het Openbaar Ministerie in de registers van de burgerlijke stand met melding ervan in de rand van de geboorteakte van het kind en van welke geboorteakte er geen uitreksel zal mogen worden afgeleverd zonder de wijziging waarvan sprake te vermelden.

BEOORDELING

1. Aangaande de afstammingsvordering

1.1. *Het toepasselijke recht*

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering van eerste geïntimeerde ingeleid bij gerechtsdeurwaardersexploot van 9 november 2009 een onderzoek naar het vaderschap inhield betreffende zijn vaderschap ten aanzien van het kind KG, geboren te Etterbeek op […] 2001;

Overwegende dat artikel 62, § 1, eerste lid WIPR bepaalt dat de vaststelling van het vaderschap van een persoon wordt beheerst door het recht van de Staat waarvan de man de nationaliteit heeft bij de geboorte van het kind;

Dat nu de voorgehouden vader de Filippijnse nationaliteit had bij de geboorte van het kind, de eerste rechter terecht toepassing heeft gemaakt van het Filippijnse recht; dat daarover tussen partijen ook geen betwisting bestaat;

Overwegende dat artikel 62, § 1, tweede lid WIPR bepaalt dat ingeval het door dat artikel aangewezen rechtsstelsel geen toestemming van het kind eist, de vereiste van en de voorwaarden voor diens toestemming evenals de wijze waarop zij wordt uitgedrukt beheerst wordt door het recht van de Staat op wiens grondgebied het kind op het tijdstip van de toestemming zijn gewone verblijfplaats heeft;

Dat artikel 281 van het Filippijnse B.W. enkel in een toestemming voorziet voor het meerderjarige kind, maar geen toestemming kent van het minderjarige kind;

Dat nu het kind zijn gewone verblijfplaats heeft op het Belgische grondgebied, daarop het Belgische recht van toepassing is;

Dat overeenkomstig artikel 332*quinquies*, § 2, eerste lid B.W. een kind slechts verzet kan doen tegen de vaststelling van het vaderschap als het de volle leeftijd van 12 jaar heeft;

Dat het kind KG, geboren op […] 2001, nog niet de volle leeftijd van 12 jaar heeft bereikt;

Overwegende dat artikel 63 WIPR bepaalt dat het recht dat krachtens artikel 62 van toepassing is, met name bepaalt:

1) aan wie het toegelaten is een afstammingsband te doen vaststellen en te betwisten;

2) de bewijslast en de te bewijzen elementen inzake de afstammingsband, alsook de vaststelling van de bewijsmiddelen;

3) de voorwaarden voor en de gevolgen van het bezit van staat;

4) de termijnen voor de instelling van de vordering;

Dat *in casu* dus al deze kwesties bepaald worden door het Filippijnse recht;

1.2. *Wat de grond van de zaak betreft*

Overwegende dat de eerste rechter overeenkomstig het Filippijnse recht de vordering van eerste geïntimeerde gegrond verklaard heeft en voor recht gezegd heeft dat AC de [biologische] vader is van KG;

Overwegende dat overeenkomstig artikel 175 van het Filippijnse B.W. onwettige kinderen, dat wil zeggen kinderen geboren buiten het huwelijk van hun ouders, hun afstamming vastgesteld kunnen zien op dezelfde wijze als bepaald voor wettige kinderen;

Overwegende dat onder "Titel VIII – Vaderschap en afstamming" van het Filippijnse B.W. "Hoofdstuk 4 – Onwettige kinderen", artikel 276 bepaalt:

"Een natuurlijk kind kan erkend worden door de vader en de moeder gezamenlijk, of door één van hen;

Dat artikel 278 bepaalt:

"*Erkenning kan gedaan worden in de geboorteakte, in een testament, in een verklaring voor de rechtbank, of in om het even welk authentiek geschrift*";

Dat artikel 283 bepaalt:

"De vader is verplicht het kind als zijn natuurlijk kind te erkennen in elk van de volgende gevallen:

(1) ...

(2) als het kind in het voortdurende bezit van staat verkeert van kind van de beweerde vader door middel van rechtstreekse handelingen vanwege deze man of van diens familie;

(3) ...

(4) als het kind in zijn voordeel enig bewijs heeft dat de verweerder zijn vader is";

Overwegende dat appellante voorhoudt dat artikel 277 van het Filippijnse B.W. zou bepalen dat een vaderlijke erkenning slechts mogelijk is voor zover de vader die tot erkenning wenst over te gaan in de voorwaarden verkeert om op het ogenblik van de verwekking van het kind, te huwen met de moeder;

Dat zij voorhoudt dat eerste geïntimeerde op het ogenblik van de verwekking gehuwd was met een andere vrouw, zodat hij niet toegelaten zou zijn om zijn afstammingsband ten aanzien van het kind te doen vaststellen;

Overwegende evenwel dat appellante in artikel 277 van het Filippijnse B.W. een voorwaarde leest die er niet in staat; dat dit wetsartikel enkel bepaalt dat in het geval de erkenning gebeurt door slechts één van de ouders (hetzij de moeder, hetzij de vader), er vermoed wordt dat het kind een natuurlijk kind is, indien de ouder die het erkent de wettelijke bekwaamheid had om een huwelijk te sluiten ten tijde van de verwekking;

Dat hieruit geenszins een verbodsregel afgeleid kan worden om een kind te erkennen indien men niet zou kunnen huwen omwille van het feit dat men reeds gehuwd is met een andere partner;

Dat bovendien appellante op geen enkele wijze bewijst dat eerste geïntimeerde ten tijde van de verwekking gehuwd was; dat het uittreksel uit het vreemdelingenregister dat zij bijbrengt geen bewijs levert van een huwelijk van eerste geïntimeerde; dat wel integendeel eerste geïntimeerde het bewijs bijbrengt op basis van een geauthentificeerd certificaat uitgaande van het departement van buitenlandse zaken van de Filippijnen, opgesteld op basis van de lijsten van de huwelijken opgeslagen in de Filippijnse databank voor de jaren 1945-2011, dat hij nooit gehuwd is (nieuw stuk 10);

Overwegende dat appellante evenzeer ten onrechte voorhoudt dat overeenkomstig artikel 283 van het Filippijnse B.W. eerste geïntimeerde slechts zijn afstamming zou kunnen doen vaststellen voorzover het kind een voortdurend bezit van staat heeft van de beweerde vader en dit door duidelijke daden gesteld door de vader of door diens familie;

Dat evenwel het bewijs op basis van het bezit van staat overeenkomstig artikel 283 van het Filippijnse B.W. slechts één van de mogelijkheden is om het vaderschap vast te stellen, en geenszins de enige mogelijkheid;

Dat het hof dan ook niet verder dient te onderzoeken of er *in casu* al dan niet een voortdurend bezit van staat voorhanden is in de zin van het Filippijnse recht;

Overwegende dat uit de combinatie van de boven aangehaalde artikelen 276, 278 en 283, 4° van het Filippijnse B.W. voortvloeit dat de vordering van eerste geïntimeerde tot vaststelling van zijn vaderschap gegrond verklaard kan en moet worden voorzover het bewijs geleverd wordt dat hij de genetische vader is van het kind van appellante;

Overwegende dat in haar syntheseconclusie d.d. 27 april 2010 voor de eerste rechter, p. 7 appellante uitdrukkelijk verklaarde:

"*Concluante heeft nooit betwist dat eiser de biologische vader is van het kind*";

Dat zij in haar conclusies voor het hof erkent dat eerste geïntimeerde enkele contacten heeft gehad met het kind, dat hij haar in het ziekenhuis is komen opzoeken zij het dat dit volgens haar "bijna dwangmatig was, als een kennis die een vriendin kwam opzoeken en niet als vader die zijn partner en kind kwam bijstaan", en dat er na de geboorte nog enkele contacten geweest zijn, evenwel zonder dat partijen ooit hebben samengewoond, en dat zij enkele keren aan eerste geïntimeerde gevraagd heeft om het kind naar de crèche te brengen;

Dat eerste geïntimeerde een doopselbewijs van de katholieke kerk bijbrengt waaruit blijkt dat op 5 mei 2001 het kind KG, geboren op […] 2001, gedoopt werd in de parochiale kerk Sint-Remy te Sint-Jans-Molenbeek, met als vermelding:

"Kind van: AC
En LG" (stuk 4);

Dat eerste geïntimeerde ook een kleurenfoto bijbrengt waarop een man te zien is met op zijn schoot een meisje van 8 à 9 jaar (stuk 6), waarvan appellante niet betwist dat het kind haar dochter is en dat de man eerste geïntimeerde is;

Overwegende dat het geheel van alle boven aangehaalde elementen het bewijs meebrengt van het voorhanden zijn van een genetische band tussen eerste geïntimeerde en het kind van appellante;

1.3. *Aangaande het voorgehouden rechtsmisbruik*

Overwegende dat appellante verder aanvoert dat eerste geïntimeerde pas enige belangstelling voor het kind KG is gaan vertonen vanaf 2007, waarna zijn belangstelling plots weer ophield;

Dat zij meent dat de aanzet tot huidige procedure niet het belang van het kind was, maar louter het eigen belang van eerste geïntimeerde, en dat eerste geïntimeerde zijn recht misbruikt om via KG zijn verblijf in België gemakkelijker te kunnen regulariseren;

Overwegende dat appellante evenwel geen enkel bewijs levert van haar bewering;

Dat eerste geïntimeerde daarentegen het bewijs levert dat hij door het indienen van een regularisatieaanvraag bij de Dienst Vreemdelingenzaken een verzoek tot machtiging tot

verblijf op het Belgische grondgebied heeft aangevraagd en bekomen, en dat hij sedert 3 mei 2011 is ingeschreven in het vreemdelingenregister (stuk 9);

1.4. *Conclusie*

Overwegende dat de eerste rechter dan ook terecht, zij het op grond van gedeeltelijk andere wetsbepalingen uit het Filippijnse wetboek die niet relevant zijn voor huidige zaak, de vordering van eerste geïntimeerde ontvankelijk en gegrond verklaard heeft;

Dat evenwel het beschikkende gedeelte van het vonnis a quo in die zin hervormd moet worden dat er in gezegd moet worden voor recht dat AC de vader is van KG, en niet dat AC de biologische vader is van KG;

2. Aangaande de voorwaardelijke tegenvordering

Overwegende dat appellante ondergeschikt, voor het geval de hoofdvordering tot vaststelling van het vaderschap gegrond verklaard zou worden, de tegenvordering die zij reeds voor de eerste rechter heeft ingesteld (syntheseconclusie d.d. 28 april 2010) herneemt waarbij zij vordert eerste geïntimeerde te veroordelen tot betaling van een geïndexeerde onderhoudsbijdrage van € 150 per maand met ingang van 29 januari 2001, alsook tot de helft van de uitzonderlijke kosten van het kind;

Overwegende dat de eerste rechter heeft nagelaten over deze tegenvordering uitspraak te doen;

Overwegende dat eerste geïntimeerde opwerpt dat deze tegenvordering tot de exclusieve bevoegdheid van de vrederechter zou behoren en dat die tegeneis bijgevolg als onontvankelijk dient te worden afgewezen;

Overwegende dat de tegeneis van appellante voorbarig en derhalve onontvankelijk is, nu het vaderschap van eerste geïntimeerde ten aanzien van het kind KG slechts vastgesteld zal zijn en slechts uitwerking zal hebben op het ogenblik dat huidig arrest, na te zijn betekend, in kracht van gewijsde getreden zal zijn;

Dat het aan appellante behoort om vanaf dat ogenblik haar aanspraken op een onderhoudsbijdrage voor haar kind te doen gelden voor de alsdan bevoegde rechter (vgl. Hof Brussel 3de kamer [fr] 29 september 2008, RTDF 2009, 468);

3. Aangaande het impliciet incidenteel hoger beroep van eerste geïntimeerde

Overwegende dat eerste geïntimeerde bij wege van impliciet incidenteel hoger beroep vordert dat het tussen te komen arrest zal worden overgeschreven door tussenkomst van het Openbaar Ministerie in de registers van de burgerlijke stand met melding ervan in de rand van de geboorteakte van het kind en van welke geboorteakte er geen uitreksel zal mogen worden afgeleverd zonder de wijziging waarvan sprake te vermelden;

Overwegende dat hetgeen geïntimeerde aldus vraagt reeds bepaald wordt door de wet, namelijk door artikel 333, § 2 B.W., zodat het zonder voorwerp is;

Dat het hof evenwel, voor alle duidelijkheid, in het beschikkende gedeelte van huidig arrest verwijst naar de tekst van artikel 333, § 2 B.W.;

4. Aangaande de gerechtskosten

Overwegende dat nu het hoger beroep ongegrond is en de oorspronkelijke tegenvordering van appellante onontvankelijk, appellante veroordeeld dient te worden in de gerechtskosten;

Overwegende dat appellante bewijst dat zij geen eigen officiële inkomsten heeft en zij een leefloon geniet van het O.C.M.W. van Sint-Joost-ten-Node (stukken 15 en 16);

Dat er reden is om de rechtsplegingsvergoeding hoger beroep ten voordele van eerste geïntimeerde te verminderen tot één vierde van de basisrechtsplegingsvergoeding voor niet in geld waardeerbare zaken (€ 300, te indexeren), gelet op de financiële draagkracht van de verliezende partij;

OM DEZE REDENEN,
HET HOF,
Rechtsprekend na tegenspraak,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 betreffende het taalgebruik in gerechtszaken;

Gehoord W. Vanvelthoven, afgevaardigd substituut-procureur-generaal, in haar advies gegeven ter zitting van 16 oktober 2012;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk, maar ongegrond en wijst appellante er van af;

Dienvolgens, bevestigt het vonnis *a quo*, in het bijzonder in zoverre het de oorspronkelijke hoofdvordering van de heer AC ontvankelijk en gegrond verklaart, met die wijziging dat:

voor recht wordt gezegd dat de heer AC de vader is van KG, van het vrouwelijke geslacht, geboren te Etterbeek op […] 2001 (akte geboorten nr. […]);

Verstaat dat overeenkomstig artikel 333, § 2 B.W., na het verstrijken van de termijn van voorziening in cassatie, de procureur-generaal bij dit hof het beschikkende gedeelte van huidig arrest zal overmaken aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente Etterbeek, en dat deze ambtenaar van de burgerlijke stand het beschikkende gedeelte zal overschrijven in zijn registers en er melding zal van maken op de kant van de geboorteakte van het kind;

Verklaart de oorspronkelijke tegenvordering van mevrouw LG onontvankelijk;

Stelt vast dat het incidenteel hoger beroep van eerste geïntimeerde zonder voorwerp is;

Veroordeelt appellante in de gerechtskosten van het hoger beroep, vereffend in hoofde van appellante op € 186 rolrecht hoger beroep, in hoofde van eerste geïntimeerde op € 330

rechtsplegingsvergoeding hoger beroep, en in hoofde van tweede geïntimeerde (de voogd ad hoc) op *nihil*.

Aldus gevonnist en uitgesproken in openbare burgerlijke te-rechtzitting van de kamer 3 van het hof van beroep te Brussel op 6 november 2012

waar aanwezig waren en zitting hielden:

P. SENAEVE, Voorzitter,
D. DEGREEF, Raadsheer,
J. DANCKAERTS, Raadsheer,
bijgestaan door L. HEBBELIJNCK, Griffier,

Rechtsleer/ Doctrine

Jinske Verhellen - Nieuwe nationaliteitswet wijzigt het Wetboek IPR

Auteur is medewerker van het instituut van IPR

De Wet van 4 december 2012 tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit teneinde het verkrijgen van de Belgische nationaliteit migratieneutraal te maken werd gepubliceerd in het Staatsblad van 14 december ll. De wet treedt in werking op 1 januari 2013.

Dit kort bericht gaat niet in op de grondige wijziging van het Wetboek Belgische Nationaliteit, wel op de wijzigingen van het Wetboek IPR. Deze laatste hebben te maken met de gekende problemen in verband met de schrijfwijze van de naam of voornaam van de vreemdeling die de Belgische nationaliteit aanvraagt. In het kader van nationaliteitsaanvragen worden het Openbaar Ministerie en de ambtenaren van de burgerlijke stand effectief regelmatig geconfronteerd met (voor)namen die niet altijd identiek zijn in verschillende registers en documenten. De nieuwe artikelen 15 en 21 van het Wetboek Belgische Nationaliteit schrijven nu voor dat wanneer deze schrijfwijze niet identiek is in het bevolkingsregister, vreemdelingenregister, strafregister of de voorgelegde documenten, de nationaliteitsaanvraag wordt opgeschort totdat de schrijfwijze in alle registers en documenten gelijk is gemaakt.

Daarnaast hebben de nieuwe artikelen 15 en 21 Wetboek Belgische Nationaliteit het ook over de situatie waarin de vreemdeling geen naam of voornaam heeft. De ambtenaar van de burgerlijke stand moet de vreemdeling dan voorstellen om kosteloos een procedure te starten overeenkomstig de wet van 15 mei 1987 betreffende de namen en de voornamen.[1] Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat de wetgever zich ervan bewust is dat, omdat de vreemdeling op het moment van de aanvraag nog geen Belg is, "*deze naamswijziging ook niet verplicht [kan] worden. De ambtenaar van de burgerlijke stand kan het enkel voorstellen*".[2] Ook in dit geval wordt de nationaliteitsaanvraag opgeschort totdat de vreemdeling een naam en een voornaam heeft bekomen. Hiertoe wordt artikel 36, tweede lid van het Wetboek IPR aangepast. De Belgische overheden zullen bevoegd zijn om kennis te nemen van vorderingen tot verandering van naam of voornaam van een persoon indien deze bij de instelling van de vordering Belg is "*of indien deze een verzoek heeft gedaan op grond van de artikelen 15 en 21 van het Wetboek van de Belgische Nationaliteit*". Dit zal gevolgen hebben voor de werking van de FOD Justitie aan wie de verzoeken tot naams- of voornaamswijziging moeten worden gericht. Enkel personen van Belgische nationaliteit, vluchtelingen en staatlozen konden een procedure tot naamsverandering indienen bij de FOD Justitie.[3] Nu komen hier ook de vreemdelingen zonder naam bij die een nationaliteitsaanvraag indienen. De FOD Justitie zal op deze verzoeken Belgisch recht moeten toepassen. Dit volgt uit de wijziging van artikel 38 Wetboek IPR waar tussen het eerste en het tweede lid het volgende wordt ingevoegd: "*De vrijwillige verandering van naam of voornaam in het kader van de verkrijging van de Belgische nationaliteit, zoals bedoeld in de artikelen 15 en 21 van het Wetboek van de Belgische Nationaliteit, wordt beheerst door het Belgisch recht.*"

---

[1] *BS* 10 juli 1987.

[2] Zie o.m. Amendement (C. Van Cauter e.a.) nr. 124 op het wetsvoorstel van 22 juni 2011 tot wijziging van het Wetboek van de Belgische Nationaliteit teneinde het verkrijgen van de Belgische nationaliteit migratieneutraal te maken, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K0476/010, 25.

[3] Zie www.just.fgov.be/index_nl.htm.

Over deze twee nieuwigheden (de verschillende schrijfwijze en het gebrek aan naam) wil ik kort twee zaken zeggen.

Ten eerste, recent wetenschappelijk onderzoek heeft uitvoerig geïllustreerd dat vreemdelingen inderdaad verschillende namen kunnen hebben in verschillende Belgische registers, met de nodige rechtsonzekerheid vandien.[4] Dat uniformiteit nodig is, spreekt voor zich. De betrokkenen hebben er belang bij om voor zichzelf en hun kinderen administratieve problemen te vermijden. Hoe de discrepanties tussen registers moeten worden weggewerkt, is echter niet duidelijk. De parlementaire voorbereiding stelt dat zij deze naamswijziging niet kan verplichten: "*uiteindelijk blijft het gebaseerd op vrijwilligheid*".[5] Vrijwilligheid zal mijns inziens niet volstaan. Het gebrek aan uniformiteit vindt immers vaak zijn oorzaak in de verschillende werkwijzen van de betrokken administraties (voor de ene administratie is de naam in de geboorteakte bepalend, voor de andere deze in het paspoort). De opdracht om de verschillende registers uniform te maken, rust dan ook – minstens mee – op de schouders van de bevoegde administraties zelf (FOD Binnenlandse Zaken, Buitenlandse Zaken, Justitie, de gemeenten en de politie). Hierbij is de centrale vraag welk document voorrang dient te krijgen: het paspoort (of een ander identiteitsbewijs) of de akte van de burgerlijke stand? In zijn advies achtte de Raad van State het terecht buitensporig om de nationaliteitsprocedure op te schorten.[6] Het risico bestaat immers dat deze opschorting voor onbepaalde tijd zal zijn en dat het verkrijgen van de nationaliteit misschien wel onmogelijk wordt. De oplossing van naamperikelen als gevolg van registers die niet op elkaar zijn afgestemd, lijkt op die manier wel een (niet met de Belgische administraties gedeelde) verantwoordelijkheid van de betrokken vreemdeling te worden.

Ten tweede, de werkwijze voor vreemdelingen die geen naam hebben, komt als lapwerk over. Lange tijd stond de procedure naamsverandering (via de FOD Justitie) enkel open voor Belgen, erkende vluchtelingen en staatlozen. Nu wordt het Wetboek IPR gewijzigd en wordt deze procedure ook opengesteld voor vreemdelingen zonder naam die de Belgische nationaliteit aanvragen. De Raad van State die terecht opmerkte dat het hier strikt genomen geen 'verandering' van naam of voornaam betreft, suggereerde een aanvulling van het Wetboek IPR "*zodat de vreemdeling zonder naam of voornaam er een kan verkrijgen op basis van de Belgische wet*" en een aanpassing van de wet van 15 mei 1987 betreffende de namen en voornamen.[7] Wat blijkt nu uit de finale tekst? Het tweede lid van artikel 36 Wetboek IPR wordt aangepast, zijnde de bepaling over de internationale bevoegdheid van de Belgische overheden voor vorderingen tot 'naamsverandering'. Om het Belgisch recht te laten gelden, wordt ook artikel 38 aangevuld, zijnde de bepaling inzake het toepasselijk recht op 'naamsveranderingen'. Merkwaardig is dat er hierbij nergens sprake lijkt te zijn van een

[4] J. VERHELLEN, *Het Belgisch Wetboek IPR in familiezaken. Wetgevende doelstellingen getoetst aan de praktijk*, Brugge, die Keure, 2012, 374 e.v.

[5] Zie o.m. Amendement (C. Van Cauter e.a.) nr. 124 op het wetsvoorstel van 22 juni 2011 tot wijziging van het Wetboek van de Belgische Nationaliteit teneinde het verkrijgen van de Belgische nationaliteit migratieneutraal te maken, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K0476/010, 25.

[6] Adv.RvS 49.941/AV/2/V bij het wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van de Belgische Nationaliteit teneinde het verkrijgen van de Belgische nationaliteit migratieneutraal te maken, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K0476/010, 27.

[7] Adv.RvS 49.941/AV/2/V bij het wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van de Belgische Nationaliteit teneinde het verkrijgen van de Belgische nationaliteit migratieneutraal te maken, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53K0476/010, 27.

wijziging van de Belgische naamwetgeving.[8] We kunnen alleen maar opnieuw vaststellen dat, ondanks de grote verwevenheid tussen het internationaal privaatrecht en het materieel recht in de materie van de naam,[9] het debat over het Belgisch materieel recht inzake het geven en het wijzigen van de naam toch wel bijzonder moeilijk blijkt te zijn.

Tot slot nog een bedenking. Een nieuwe nationaliteitswet treedt binnenkort in werking… een wet die enkele ingrepen voorziet in het Wetboek IPR. De bepalingen inzake naam in het Wetboek IPR zijn al langer aan een grondige herziening toe. Het Wetboek IPR is immers nog steeds niet aangepast aan de rechtspraak van het Hof van Justitie (arresten Garcia Avello en Grunkin-Paul; een nieuwe zaak is hangende). De wetgever gaf het arrest Garcia Avello een restrictieve interpretatie door de gevolgen van het arrest te beperken tot situaties van administratieve naamsverandering. Verschillende administraties wachten al een tijdje op verduidelijkingen en bijkomende richtlijnen van de FOD Justitie. De FOD Buitenlandse Zaken werkte zijn eigen interne instructies uit voor de ambassades en de consulaten in het buitenland.[10] Het vermelde onderzoek illustreert ten overvloede dat er veel onzekerheid is, zowel bij de burger als bij de administratie. Wetgevende tussenkomst blijft uit… tenzij deze nodig is in functie van een ander beleid, *in casu* het Wetboek Belgische Nationaliteit migratieneutraal maken.

[8] Het Belgisch naamrecht ligt in verschillende regels vervat. Aan de basis liggen een decreet en een wet uit de tijd van de Franse Revolutie: het decreet van 6 fructidor jaar II (23 augustus 1794) en de wet van 11-21 germinal jaar XI (1 april 1803). Door de wet van 31 maart 1987 tot wijziging van een aantal bepalingen inzake afstamming werd in artikel 335 BW een aantal regels inzake naamsverkrijging ingevoerd. Tot slot is er de algemene naamwet, met name de wet van 15 mei 1987 betreffende de namen en voornamen.
[9] Verslag Senaatscommissie, *Parl.St.* Senaat 2003-04, nr. 3-27/7, 88-89.
[10] Instructies van 2 februari 2010, TC 2010/0089.

Herman Verbist – New CEPANI Rules of Arbitration in Force as from 1 January 2013

The author is attorney-at-law, Ghent Bar and Brussels Bar, Everest attorneys
Visiting Professor at the University of Ghent

CEPANI, the Belgian Centre for Arbitration and Mediation

CEPANI (The Belgian Centre for Arbitration and Mediation) has adopted new Arbitration Rules and new Mediation Rules which are applicable as from 1 January 2013. The new Arbitration Rules are attached herewith (Dutch and French – The translated English version will be finalized and published soon: on the Website of CEPANI and in this Review – 2013/Nr. 1).

CEPANI was created in 1969 at the initiative of the Belgian Federation of Enterprises (VBO/FEB) and the Belgian National Committee of the International Chamber of Commerce (ICC) (for more information see : www.cepani.be)[11]. The CEPANI Rules of Arbitration have from the outset been inspired by the ICC Rules of Arbitration. This is reflected in a number of provisions and in particular also by the requirement under the CEPANI Rules of Arbitration, just like under the ICC Rules of Arbitration, that the Arbitral Tribunal must establish Terms of Reference before it can examine the matter.

The first version of the CEPANI Arbitration Rules and "Facultative Conciliation" (as the Mediation Rules were called in the early years) was adopted in 1972. The CEPANI Rules of Arbitration were thereupon amended a few times, namely on 1 January 1988, on 1 January 1996 (with a new scale on costs), and subsequently on 1 January 2000[12] and on 1 January 2005[13].

On 1 January 1997 CEPANI introduced a set of Rules for Arbitration of Diputes of Limited Financial Importance. This procedure is applicable to disputes whereby the principal claim and the counterclaim together do no exceed 12.500 EUR [then 500.000 BEF]. With the revision of the CEPANI Arbitration Rules in 2013 the threshold for the application of the Rules for Arbitration of Disputes of Limited Financial Importance is increased to 25.000

[11] For a description of the history of CEPANI in the first 20 years of its existence, see : G. Keutgen, "Belgisch Centrum voor Studie en Praktijk van Nationale en Internationale Arbitrage", *T.v.A.*, The Hague, 1993, 59-70.
[12] For an analysis of the 2000 Revision of the CEPANI Arbitration Rules, see : H. Verbist and K. Dhondt, "CEPINA (Belgisch Centrum voor Arbitrage en Mediatie) wijzigt zijn reglementen", *T.B.H./R.D.C.B.*, Brussels, 2000, 357-365; H. Verbist and K. Dhondt, "Le Centre belge d'arbitrage et de médiation (CEPANI) adopte de nouveaux règlements. Lignes de force.", *R.D.I.D.C.*, Brussels, 2000, 115-134.
[13] For an analysis of the 2005 Revision of the CEPANI Arbitration Rules, see : H. Verbist and K. Dhondt, "De nieuwe CEPINA-Reglementen", *Tijdschrift@ipr.be*, Ghent University, 2006, N° 1, April 2006, 63-79; H. Verbist and K. Dhondt, "Gewijzigde CEPINA-Reglementen van toepassing sedert 1 januari 2005, *R.W.*, Antwerp, 2005-2006, 1073-1078; H. Verbist and K. Dhondt, "Règlements modifiés du CEPANI en vigueur depuis le 1er janvier 2005", *R.D.I.D.C.*, Brussels, 2005, 375-404.

EUR. The arbitration proceedings for disputes of limited financial importance can be conducted in a more speedy way, because shorter time limits are foreseen for the filing of submissions by the parties, because a sole arbitrator will be appointed and because no Terms of Reference are to be established.

Not only the CEPANI Arbitration Rules were amended as from 1 January 2013. The CEPANI Mediation rules likewise were revised. They were reworded and restructured so to align them with the Mediation Rules that had been operative since 1 January 2010 for the resolution of disputes in the field of Information and Communication Technology (ICT). As a consequence of this alignment and consolidation, the ICT Mediation Rules no longer exist as a separate set of rules as from 1 January 2013.

Revision of the CEPANI Arbitration Rules

Important amendments were made to the CEPANI Arbitration Rules. New provisons on multiparty arbitration have been inserted and the Rules also provide henceforth the possibility of calling upon an "emergency arbitrator" before the arbitration on the substance of the matter starts. The new Rules of 2013 contain in total 38 Articles, whereas the Rules of 2005 consisted of only 28 Articles. The newly added Articles deal with :

- The task of CEPANI (Article 1);
- Definitions of terms used in the Rules (Article 2);
- Electronic communications (Article 8(2));
- Multiple parties (Article 9);
- Multiple contracts (Article 10);
- Intervention (Article 11);
- Jurisdiction of the Arbitral Tribunal (Article 12);
- Proof of authority (Article 19);
- Acting in a timely manner and in good faith (Article 23(1));
- Closing of the proceedings (Article 24);
- Confidentiality of the arbitration proceedings (Article 25);
- Interim and conservatory measures prior to the constitution of the Arbitral Tribunal (Article 26);
- Correction and interpretation of the Award – Remission of the Award (Article 33);
- Limitation of liability (Article 37).

In addition, the Articles 6 and 7 of the 2005 Rules of Arbitration were consolidated into one Article (Article 8 – Written notifications or communications and time limits) and the Articles 20 and 22 of the 2005 Rules also were consolidated into one Article (Article 29 – Making of the award). Morerover, the General rule of the final provision (Article 38) was reworded and various other provisions were revised. The revision of the CEPANI Rules of Arbitration of 2013 took into account some important amendments made in 2012 to the ICC

Rules of Arbitration and amendments to Rules of other arbitral institutions, as well as amendments made in 2010 to the UNCITRAL Arbitration Rules.

The Rules for Arbitration of Disputes of Limited Financial Importance adopted the same amendments, at least to the extent that these provisions are also applicable. As a consequence, the Rules for Arbitration of Disputes of Limited Financial Importance contain now 31 Articles whereas the 2005 version of these Rules contained only 28 Articles. The provisions of the CEPANI Arbitration Rules that were not included in the 2013 revision of the Rules for Arbitration of Disputes of Limited Financial Importance are:

- Extension of the time limit for filing the answer (Article 5 of the Arbitration Rules);
- Multiple parties (Article 9 of the Arbitration Rules);
- Multiple contracts (Article 10 of the Arbitration Rules);
- Intervention (Article 11 of the Arbitration Rules);
- Jurisdiction of the Arbitral Tribunal (Article 12 of the Arbitration Rules)
- Consolidation (Article 13 of the Arbitration Rules);
- Closing of the proceedings (Article 24 of the Arbitration RuIes);
- Interim and conservatory measures prior to the constitution of the Arbitral Tribunal (Article 26 of the Arbitration RuIes).

This contribution gives an overview of the most important amendments to the CEPANI Arbitration Rules in force as from 1 January 2013 .

Overview of the 2013 amendments to the CEPANI Arbitration Rules

Introductory provisions (Articles 1 and 2)

The 2013 Rules contain two introductory provisions which were not yet contained in the 2005 Rules.

Article 1 stresses that CEPANI is an independent body and that its task consists in administering arbitration proceedings in accordance with its Rules (Article 1(1)). For the sake of clarity, it is added that CEPANI does not itself resolve disputes and that it does not itself act as an arbitrator (Article 1(2)) .

Article 2 provides definitions of a number of terms used in the Rules : Secretariat, President, Appointments Committee, Challenge Committee, Arbitral Tribunal, Claimant and Respondent, Award, Order, days and Rules.

With the definition of arbitration agreement, CEPANI wishes to make clear that the term arbitration agreement has a broad meaning and that it can mean not only any form of mutual agreement to have recourse to arbitration, but that it can also include the consent to arbitration by authorities in the case of an investment dispute.

Application of the new Rules (Article 7(1))

As already foreseen in the 2005 Rules (Article 5(1)), the new 2013 Rules provide (Article 7(1)) that they will be applicable to all arbitrations commenced after they entered into force (i.e. 1 January 2013), unless the parties have agreed to resort to an earlier version of the Rules.

Electronic communications (Article 8(2))

In the 2013 Rules the provisions of Article 6 and 7 of the 2005 Rules have been consolidated into one Article (Article 8). At the same time, the provision on the methods of communication has been slightly reformulated so to include explicitly that communications in electronic form are authorised. Whereas the 2005 Rules indicated that the Request for Arbitration, the Answer to the Request for Arbitration, all pleadings, the appointment of arbitrators and the notification of the Award shall be valid if they are made against receipt, by registered mail, courier, fax or any other means of telecommunication that proves their dispatch (Article 7(1)) of the 2005 Rules), the 2013 Rules make it explicit that with other means of telecommunication is meant in electronic form (Article 8(2). It is added that other notifications and communications made pursuant to these Rules shall be validly effected by any other means of written communication Article 8(2)) and also that the Arbitral Tribunal may decide that other notification and communication rules shall apply (Article 8(3)).

Multiparty arbitration (Articles 9 to 13)

Whereas the 2005 Rules dealt in only one Article with multiparty arbitration (Article 12), the 2013 Rules contain five provisions dealing with various aspects of multiparty arbitration. The new Article 9 formulates the principle that an arbitration may take place between more than two parties when they have agreed to have recourse to arbitration under the CEPANI Rules (Article 9(1)), while adding thereby that each party may make a claim against any other party, subject to the limitations set out in Article 23(8) of the Rules with respect to the filing of new claims (Article 9(2)).

The new Article 10 make it possible to deal in one arbitration with claims arising out of different contracts and out of different arbitration agreements, however subject to two conditions that need to be complied with : (a) all the parties must have agreed to CEPANI arbitration and (b) all the parties must have agreed to have their claims decided within a single procedure (Article 10(1)). Differences concerning the applicable rules of law or the language of the proceedings do not give rise to any presumption as to the incompatibility of the arbitration agreements (Article 10(2)). Arbitration agreements concerning matters that are not related to one another give rise to a presumption that the parties have not agreed to have their claims

decided in a single set of proceedings. Finally, Article 10 specifies that within a single set of proceedings each party may make a claim against any other party, subject to the limitations set out in Article 23(8) of the Rules with respect to the filing of new claims (Article 10(4)).

The new Article 11 provides the possibility for a third party to intervene in a pending arbitration or for a party in the arbitration to request the intervention of a third party to the arbitration. The intervention may be allowed when the third party and the parties to the dispute have agreed to have recourse to arbitration under the CEPANI Rules (Article 11(1)). No intervention may take place after the Appointments Committee or the President of CEPANI has appointed or confirmed each of the members of the Arbitral Tribunal, unless all the parties, including the third party, have agreed otherwise (Article 11(2)). A request for intervention must be filed with the Secretariat and, if it is already constituted, with the Arbitral Tribunal (Article 11(3)). The request should contain the elements set out in Article 11(4)). Finally, Article 11 specifies that the intervening third party may make a claim against any other party, subject to the limitations set out in Article 23(8) of the Rules with respect to the filing of new claims (Article 11(5)).

The new Article 12 provides the jurisdiction of the Arbitral Tribunal to rule on all disputes in connection with Articles 9 to 11 of the Rules, including disputes as to its own jurisdiction (Article 12(1)). Moreover, it stipulates that any decisions of the Appointments Committee or the President of CEPANI as to the appointment or the acceptance of the members of the Arbitral Tribunal shall not prejudice the power to determine jurisdiction.

Article 13 of the 2013 Rules deals with the consolidation of pending proceedings, when one or more contracts containing an arbitration agreement providing for the application of the Rules give rise to separate arbitrations, which are related or indivisible (Article 13(1)). It largely corresponds to Article 12 of the 2005 Rules but adds a specification on the conditions under which a consolidation of several CEPANI proceedings is possible.

The Appointments Committee or the President of CEPANI shall grant the application for consolidation if it is presented by all the parties and if they have also agreed on the manner in which the consolidation shall occur. If this is not the case, the Appointments Committee or the President of CEPANI may grant the application for consolidation, after having considered notably: (a) whether the parties have not excluded consolidation in the arbitration agreement; (b) whether the claims made in the separate arbitrations have been made pursuant to the same arbitration agreement; or (c) where the claims have been made pursuant to more than one arbitration agreement, whether they are compatible and whether the proceedings involve the same parties and concern disputes arising from the same legal relationship.

When taking its decision, the Appointments Committee or the President shall, moreover, take account of the progress made in each of the arbitrations and notably of the fact that one or more arbitrators have been appointed or confirmed in more than one of the arbitrations and, as the case may be, of the fact that the persons appointed or confirmed are the same, and also of the place of arbitration provided for in the arbitration agreements (Article 13(2)). Except if

agreed otherwise by the parties with regard to the principle of consolidation and the manner in which it shall occur, the Appointments Committee or the President of CEPANI may not order consolidation of arbitrations in which a decision has already been rendered with regard to preliminary measures, admissibility or as to the merits of a claim (Article 13(3)).

Independence and impartiality of the arbitrator (Articles 14 and 16)

Whereas the CEPANI Arbitration Rules thusfar only requested the prospective arbitrator to sign a statement of independence (Article 8(2) of the 2005 Rules) while adding in the Rules of Good Conduct for Proceedings organised by CEPANI that the arbitrator in the course of the arbitration proceedings shall in all circumstances show the utmost impartiality (Rule 6), the new 2013 Rules henceforth require every proposed arbitrator prior to his appointment or confirmation to sign a statement of availability, acceptance and independence (Article 14(2). The new Rules also stipulate that the arbitrator undertakes that, once he has been appointed or confirmed, not only he shall remain independent until the end of his appointment, but also that he shall remain impartial and also be available.

Decisions taken by the Challenge Committee of CEPANI on challeges of arbitrators are taken without recourse and the reasons of the decisions shall not be communicated (Article 16(4)). This new provision was added to the Rules in line with the already existing provision that the decisions taken by the Appointments Committee or the President of CEPANI as to the appointment, approval or replacement of an arbitrator do not have to state the reasons for the decision (Article 14(4); Article 8(4) of the 2005 Rules).

Conference for the drawing up of the provisional procedural timetable (Article 22(4))

Whereas the 2005 Rules also contained the requirement for the Arbitral Tribunal to establish a provisional procedural timetable for the conduct of the arbitration when drawing up the Terms of Reference or as soon as possible thereafter (Article 16(3) of the 2005 Rules), the 2013 Rules specify that the provisional procedural timetable may be drawn up at any conference with the parties organized by the Arbitral Tribunal, either of its own motion or at the request of any party. The conference may be organized via any means of communication (Article 22(4)).

Proof of authority (Article 19)

At any time after the introduction of the arbitration, the Arbitral Tribunal or the Secretariat may require proof of authority to act from any representative of any party (Article 19).

Acting in a timely manner and in good faith (Article 23(1))

The new CEPANI Rules of Arbitration stress the importance of conducting the arbitration proceedings in a timely manner and in good faith. This requirement is spelled out for the Arbitral Tribunal and the parties. In particular, the new Rules state that the parties shall abstain from any dilatory acts as well as from any other action having the object or effect of delaying the proceedings (article 23(1)).

Closing of the proceedings (Article 24)

As soon as possible after the last hearing or the filing of the last admissible documents the Arbitral Tribunal shall declare the proceedings closed (Article 24(1)). If it deems it necessary, the Arbitral Tribunal, at any time prior to the rendering of the Award, may decide, on its own motion or at the request of any party, to re-open the proceedings (Article 24(2)).

Confidentiality of the arbitration proceedings (Article 25)

Whilst it is often held that arbitration is confidential, this was not yet stated as such in the CEPANI Arbitration Rules. The 2005 Rules only contained a provision stating that the hearings shall not be public and that, save with the approval of the Arbitral Tribunal and the parties, persons not involved in the proceedings shall not be admitted (Article 17(5) of the 2005 Rules). The new 2013 Rules stipulate that the arbitration proceedings shall be confidential, unless it has been agreed otherwise by the parties or there is a legal obligation to disclose the arbitration proceedings shall be confidential (Article 25).

Interim and conservatory measures prior to the constitution of the Arbitral Tribunal (Article 26)

Probably the most important novelty of the new CEPANI Arbitration Rules is Article 26 on interim and conservatory measures prior to the constitution of the Arbitral Tribunal. Inspired by the "emergency arbitrator" provisions contained in the 2012 ICC Rules of Arbitration (Article 29 of the ICC Rules; and Appendix V to the ICC Rules), the new CEPANI Rules provide the possibility for parties, unless they have agreed otherwise, to request CEPANI to appoint an arbitrator to decide on a request for interim and conservatory measures which cannot await the constitution of the Arbitral Tribunal. Given the urgency of such request, Article 26 provides for a fast track procedure to deal with a request for interim and conservatory measures prior to the constitution of the Arbitral Tribunal.

Within two working days of the receipt of the request by the Secretariat, the Appointments Committee or the President appoints an arbitrator who shall provisionally decide on the

measures urgently requested (Article 26(4)). The arbitrator deciding on the provisional measures may not be appointed as arbitrator in an arbitration which is related to the dispute at the origin of the Request (Article 26(6)). Within three working days of receipt of the file, the arbitrator deciding on provisional measures shall draw-up a procedural calendar (Article 26(8)).

A challenge may be made against an arbitrator deciding on provisional measures (Article 26(7)). In principle, the arbitrator deciding on provisional measures renders his decision at the latest within fifteen days of his receipt of the file (Article 26(10)). The request for interim and conservatory measures is only transmitted to the Appointments Committee or the President when the Secretariat has received the above-mentioned amount (Article 26(11)).

The decision shall be in the form of a reasoned Order or, if the arbitrator deciding on provisional measures deems it appropriate, in the form of an Award (Article 26(10)). The arbitrator sends his decision to the parties, with copy to the Secretariat (Article 26(10)).

Correction and interpretation of the Award – Remission of the Award (Article 33)

The new Article 33 provides the possibility, in line with Article 1702 *bis* of the Belgian Judicial Code, for parties to file with the Secretariat within one month of the notification of the award a request to correct or to interpret parts of the arbitral award (Article 33(2)) or an application for the interpretation of a point or specific section of an award (Article 33(3)). The Arbitral Tribunal may on its own initiative, within one month of the notification of the award to the parties, correct any clerical, computational or typographical error or any errors of a similar nature (Article 33(1)). After receipt of an application referred to in Article 33(2) and Article 33(3), the Arbitral Tribunal shall grant the other party a short time limit which shall not exceed one month from the date of the application in order to submit any comments (Article 33(4)). A decision to correct or interpret an Award shall take the form of an Addendum and shall constitute an integral part of the Award (Article 33(5)).

Also new is Article 33(6), which provides the possibility for an Arbitral Tribunal to be seized again of the matter, after having rendered the arbitral Award, when a jurisdiction remits an Award to the Arbitral Tribunal. CEPANI may take all necessary measures in order to allow the Arbitral Tribunal to comply with the decision to remit the Award to the Arbitral Tribunal and may determine an advance payment for the purposes of recovering all additional arbitration fees and expenses of the Arbitral Tribunal as well as the additional administrative costs of CEPANI (Article 33(6)).

Limitation of liability (Article 37)

Another new provision is Article 37 dealing with the limitation of liability. Except in the case of fraud, the arbitrators shall not incur any liability for any act or omission when carrying out their functions of ruling on a dispute (Article 37(1)). For any other act or omission in the

course of an arbitration proceeding, the arbitrators, CEPANI and its members and personnel shall not incur any liability except in the case of fraud or gross negligence (Article 37(2)).

Residual provision (Article 38)

The ”General rule” foreseen in the last provision of the CEPANI Arbitration Rules has also been revised. Whereas Article 28 of the 2005 Rules stipulated that, unless otherwise agreed by the parties, all issues that were not specified in the CEPANI Arbitration Rules should be subject to the Belgian Arbitration Law (Chapter VI of the Belgian Judicial Code), the new “Residual provision” (Article 38 of the 2013 Rules) no longer foresees that the provisions of the Belgian Arbitration Law shall be applicable in case an issue was not specified in the Rules. Article 38 stipulates that, unless otherwise agreed by the parties, for all issues that are not specifically provided for in the CEPANI Arbitration Rules the Arbitral Tribunal and the parties shall act in the spirit of the Rules and shall make every reasonable effort to make sure that the award is enforceable at law.

Schedule on Parties’ Costs (Schedule II)

Finally, the CEPANI Arbitration Rules also have three Schedules, one of which is new. In addition to the Scale on Costs (Schedule I) and the Rules of Good Conduct for Proceedings organized by CEPANI (Schedule III), there is henceforth a new Schedule on Parties’ Costs (Schedule II) containing recommendations on the parties’ costs.

The recommendations concern the reimbursement of all the reasonable costs borne by a party for the defence of its interests, such as the costs of legal assistance and representation, costs related to the production of evidence by experts or by witness testimony as well as internal costs. The recommendations clarify that in its Award relating to parties’ costs the Arbitral Tribunal may take account of the circumstances of the case, the financial importance and the degree of difficulty of the case, the manner in which the parties have cooperated in handling the case, the relevance of the arguments presented and the degree to which the claim has been successful.

Conclusion

The revision of the CEPANI Arbitration Rules of 2013 constitutes the largest revision of the Rules since the first Rules were adopted in 1972. The new provisions on multiparty arbitration are an important clarification of a practice which has developed in the recent past, also in CEPANI arbitration. The introduction of the possibility to call upon an "emergency arbitrator" for interim and conservatory measures before the constitution of the Arbitral Tribunal represents an important new feature of CEPANI arbitration.

By adopting these new Rules, CEPANI (The Belgian Centre for Arbitration and Mediation) stands by its fundamental objective which is to offer the best possible service to the business community, including an excellent method for the settlement of business disputes.

Actua 2012/4

Aankondigingen/Annonces

1 De Wet van 4 december 2012 tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit

teneinde het verkrijgen van de Belgische nationaliteit migratieneutraal te maken, werd gepubliceerd in het Staatsblad van 14 december 2012. De wet treedt in werking op 1 januari 2013.

La Loi du 4 décembre 2012 modifiant le Code de la nationalité belge

afin de rendre l'acquisition de la nationalité belge neutre du point de vue de l'immigration est publiée dans le Moniteur belge du 14 décembre 2012. La loi entre en vigueur le 1er janvier 2013.

2. Europese Commissie daagt België voor Hof van Justitie wegens naamwetgeving

De Europese Commissie daagt België voor het Hof van Justitie omdat ons land het recht op vrij verkeer beperkt van kinderen die in België geboren zijn en die binnen de Europese Unie verschillende familienamen krijgen. Lees het persbericht hier http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1021_nl.htm.

La Commission européenne traduit la Belgique devant la Cour de justice à cause de la legislation sur le nom

La Commission européenne a décidé d'assigner la Belgique devant la Cour de justice de l'Union européenne pour entrave au droit à la libre circulation des enfants nés en Belgique qui ont de noms de famille différents dans l'Union européenne. Vous pouvez lire la communiqué de presse ici http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1021_fr.htm.

3. Databank eurprocedure.be

De databank met rechtspraak over de Europese burgerlijk procesrecht-verordeningen is terug online bij de Universiteit Antwerpen: www.eurprocedure.be. Op de databank, die in 2002 in Leuven is gelanceerd, staan ondertussen meer dan 300 beslissingen van verschillende Belgische rechtbanken en hoven, allen voorzien van een samenvatting in het Engels en sommige ook in volledige tekst beschikbaar.

Neem gerust een kijkje. Relevante rechtspraak is steeds welkom bij Thalia Kruger (thalia.kruger@ua.ac.be of per fax 03 265 5120). Wij zorgen er uiteraard voor dat de vonnissen en arresten anoniem zijn vóór opname in de databank. Uw commentaren en opmerkingen zijn ook waardevol: uiteraard kunnen er nog onnauwkeurigheden zijn en is er altijd ruimte voor verbetering.

Base de données eurprocedure.be

La base de données avec jurisprudence sur les règlements européens au niveau du procédure civil est de nouveau en ligne à l'université d'Anvers : www.eurprocedure.be. Dans la base de données, qui a été lanceé en 2002 à Louvain, on trouve plus de 300 décisions de différents tribunaux et cours, toutes accompagnées d'un résumé en Anglais et parfois en texte complet.

4. "Het Belgisch Wetboek IPR in familiezaken. Wetgevende doelstellingen getoetst aan de praktijk" door J. Verhellen

Dit boek is het resultaat van het recente doctoraatsonderzoek van Jinske Verhellen aan de Universiteit Gent. Het maakt een grondige doorlichting van de toepassing in de praktijk van het Wetboek IPR (2004) in zaken van personen- en familierecht.

*A paru aux éditions La Charte/Die Keure à Bruges: "***Het Belgisch Wetboek IPR in familiezaken. Wetgevende doelstellingen getoetst aan de praktijk***" par Jinske Verhellen.*
Ce livre est le résultat de la recherche doctorale de Jinske Verhellen faite à l'Université de Gand. Il contient un commentaire unique et important de la pratique de DIP en Belgique dans le secteur du droit des personnes et de la famille depuis l'entrée en vigueur de la loi belge sur le DIP (2004).

5. Nieuw CEPANI-reglement vanaf 1 januari 2013

Bij de belangrijkste instelling voor handelsarbitrage in België – "Het Belgisch Centrum voor Arbitrage en Mediatie CEPANI", in het Engels bekend als het "Belgian Centre for Arbitration and Mediation", gevestigd in de kantoren van het V.B.O, Stuiverstraat 8/ Rue des Sols 8, 1000 Brussel, treedt het nieuwe Arbitrage regelement in werking met ingang van 1 januari 2013. Op dezelfde dag zal het vernieuwde Reglement voor Mediatie (of Bemiddeling) van CEPANI in werking tereden. Het nieuwe Mediatiereglement werd gecoördineerd met de bepalingen en met het woordgebruik van zowel de Belgische wet als het nieuwe CEPANI-Arbitragereglement. Voor de volledige tekst van het Arbitragereglement, in het Nederlands en het Frans, zie hier onder de rubriek "Reglementen".
Binnen afzienbare tijd kan ook de Belgische arbitragewet zelf- deel VI van het gerechtelijke wetboek ook aanpassingen ondergaan. Daarover is een beginselakkoord bereikt binnen de Raad van Ministers; de tekst begint zijn gang via de Afdeling Wetgeving van de Raad van State en daarna de wetgevende kamers.

Nouveau règlement du CEPANI à partir du 1er janvier 2013

Un nouveau règlement d'arbitrage de l'institution de l'arbitrage commercial la plus connue en Belgique – le "Centre Belge d'Arbitrage et de Médiation (CEPANI)", nommé en anglais "Belgian Center for Arbitration and Mediation", ayant ses bureaux à l'adresse de la F.E.B., Rue des Sols 8, 1000 Bruxelles, entre en vigueur au 1er janvier 2013. Le même jour le Règlement de Médiation révisé adapté et coordonné avec les dispositions et la terminologie de la loi belge et du Règlement d'Arbitrage du CEPANI.
Dans un avenir proche les dispositions du Code Judiciaire qui contiennent le cadre législatif belge de l'arbitrage le Livre VI du Code judiciaire pourront aussi être modifiées à cet égard, le Conseil des Ministres a accepté un projet de loi qui sera soumis au Conseil d'Etat à la Section de Législation avant d'etre examiné par les chambres législatives.

Regelgeving/Réglementation

1. Litouwen neemt deel aan de Rome III Verordening

De deelname van Litouwen aan de Rome III Verordening werd door de Europese Commissie bevestigd. De Verordening vindt toepassing in Litouwen vanaf 22 mei 2014.

La Lituanie participe au règlement Rome III

La participation de la Lituanie a été confirmée par la Commission européenne. Le règlement sera applicable dans la Lituanie depuis le 22 mai 2014.

2. Hague Principles on the Choice of Law in International Contracts

Op 16 november 2012 heeft een Special Commission of the Hague Conference on Private International Law de Hague Principles on the Choice of Law in International Contracts goedgekeurd. De tekst vindt u hier http://www.hcch.net/upload/wop/contracts2012principles_e.pdf.

Hague Principles on the Choice of Law in International Contracts

Le 16 novembre 2012 un Special Commission of the Hague Conference on Private International Law a approuvé le texte du Hague Principles on the Choice of Law in International Contracts. Vous trouvez le texte ici http://www.hcch.net/upload/wop/contracts2012principles_e.pdf.

3. Letland trekt voorbehoud CISG in

Letland heeft op 13 november 2012 haar voorbehoud met betrekking tot artikel 11, 29 en deel II van het CISG ingetrokken.

La Lettonie retire sa déclaration sous la CVIM

Le 13 novembre 2012 la Lettonie a retiré sa déclaration sous article 11, 29 et la deuxième partie de la Convention des Nations Unies sur les Contrats de Vente Internationale de Marchandises

4. Nieuw CEPANI-reglement

Het nieuwe arbitragereglement van CEPANI treedt op 1 januari 2013 in werking.
Volgens CEPANI zijn de belangrijkste nieuwigheden:

- Erkenning van de ingewikkelde arbitrages (multipartijenzaken, vorderingen die ontstaan uit of in verband met meerdere contracten kunnen in één enkele arbitrage worden ingesteld, tussenkomst, enz...).
- Het wordt mogelijk een "Emergency Arbitrator" te benoemen om vóór de samenstelling van het scheidsgerecht voorlopige en beschermende maatregelen te bevelen die niet op de samenstelling van dit scheidsgerecht zouden kunnen wachten.
- De onafhankelijkheidsverklaring van de arbiter wordt aangevuld met een aanvaarding van beschikbaarheid en van onpartijdigheid.
- Het reglement bepaalt expressis verbis dat de arbitrageprocedure vertrouwelijk is, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen of tenzij er "een wettelijke verplichting tot bekendmaking" is.
- De uitspraak kan gecorrigeerd of geïnterpreteerd worden.

De nieuwe tekst vindt u hier.

Nouveau règlement du CEPANI

Le nouveau règlement d'arbitrage du CEPANI entrera en vigueur au 1er janvier 2013.

Selon CEPANI parmi les nouveautés on relèvera en particulier les suivantes:

- Reconnaissance des arbitrages complexes (affaires multipartites, demandes découlant de plusieurs contrats ou en relation avec ceux-ci peuvent être formées dans le cadre d'un arbitrage unique, intervention etc...);
- Possibilité de nommer un « arbitre d'urgence » pour ordonner des mesures provisoires ou conservatoires avant la constitution du tribunal arbitral;
- La déclaration d'indépendance de l'arbitre est complétée par une acceptation d'impartialité et pas une acceptation de disponibilité;
- Le règlement prévoit expressis verbis la confidentialité de la procédure arbitrale sauf convention contraire des parties et « sauf obligation légale de publicité » ;
- La sentence peut faire l'objet d'une correction ou d'une interpretation

Vous trouvez le nouveau texte ici.